

Minna Ojala & Lumi Pitkälä

SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ SOSIAALISESSA MEDIASSA

Oulussa asuvien 18-29 –vuotiaiden naisten kokemana

SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ SOSIAALISESSA MEDIASSA

Oulussa asuvien 18-29 –vuotiaiden naisten kokemana

Minna Ojala & Lumi Pitkälä
Opinnäytetyö
Syksy 2019
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun Ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Tekijät: Minna Ojala ja Lumi Pitkälä

Opinnäytetyön nimi: Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa – Oulussa asuvien 18-29 vuotiaiden naisten kokemana

Työn ohjaajat: Päivi Rautio ja Seija Kokko

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2019

Sivumäärä: 67 + 5

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Oulun Tyttöjen Talo. Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla 18-29 vuotiaiden Oulussa asuvien naisten kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisessa mediassa. Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa on ajankohtainen ilmiö ja tutkimus haluttiin toteuttaa kokemustiedon ja alueellisten tuen tarpeiden selvittämiseksi aikuisten näkökulmasta.

Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tutkimustietoa seksuaalisen häirinnän kokemuksista sosiaalisessa mediassa Oulun Tyttöjen Talon työntekijöiden seksuaaliväkivaltatyön kehittämiseksi ja muiden seksuaaliväkivaltatyöstä kiinnostuneiden hyödynnettäväksi, jotta tulevaisuudessa ennaltaehkäisevän ja korjaavan työn välineitä voidaan kehittää. Tavoitteena on myös lisätä ymmärrystä seksuaalisen häirinnän ilmiöstä sosiaalisessa mediassa.

Opinnäytetyö on toteutettu kyselytutkimuksena, jonka tietoperusta koostuu kolmesta aiheesta; seksuaalinen häirintä ja sosiaalinen media käsitteenä, naisen seksuaalisuus, identiteetti ja itsetunto sekä seksuaalinen häirintä kokemuksena. Tutkimuksen aineisto kerättiin Webropol kyselylomakkeella, joka jaettiin Facebookin Puskaradio Oulu- ryhmässä. Vastauksia saatiin 62 vastaajalta, jotka analysoitiin teemoittelemalla ja tilastollisin tunnusluvuin.

Seksuaalinen häirintä näkyi kokemuksissa tyypillisimmin tuntemattomien lähettämänä penis- ja alastonkuvina sekä asiattomana kommentointina ulkonäöstä ja seksuaalisuudesta Snapchatissa ja Instagramissa. Seksuaalisen häirinnän kokemukset koettiin normalisoituneina, ja vaikuttavan itsetuntoon ja identiteettiin. Kokemuksista selviytymiseen käytettiin erilaisia toimintatapoja, joista tuen hakeminen näkyi vähäisenä. Vastaajat olisivat toivoneet keskustelutukea, apua viranomaisilta ja että ulkopuoliset uskaltaisivat puuttua häirintään.

Tulokset osoittavat useiden kokemusten vaikuttavan häirintään suhtautumiseen ja käsitykseen, mikä on normaalia ja hyväksyttävää käytöstä. Seksuaaliväkivaltatyötä ja muita tukipalveluita tulisi kehittää, jotta ne vastaisivat naisten mahdollisiin tuen tarpeisiin. Kokemustietoa voidaan hyödyntää seksuaaliväkivaltatyössä, jotta naisten ymmärrystä seksuaalisesta häirinnästä voidaan lisätä. Jatkotutkimuksena ehdotamme tutkimusta tuen saamisen vaikutuksista sosiaalisessa mediassa tapahtuneen seksuaalisen häirinnän kokemuksen käsittelemiseen ja mallia kokemusten puheeksi ottamiselle, jota voisi hyödyntää seksuaaliväkivaltatyön lisäksi matalan kynnyksen palveluissa.

Avainsanat: seksuaalinen häirintä, sosiaalinen media, kokemukset, Oulun Tyttöjen Talo

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

Authors: Minna Ojala and Lumi Pitkälä

Title of thesis: Sexual Harassment on Social Media – Experienced by Women Between Ages 18-29 from Oulu

Supervisors: Päivi Rautio and Seija Kokko

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2019 Number of pages: 67 + 5

This thesis is commissioned by the Girls' House of Oulu. This thesis's purpose is to produce information about sexual harassment on social media experienced by women between ages 18-29 from Oulu. Sexual harassment is the topical phenomenon on social media, and we wanted to research at the viewpoint of adults to increase the data of the experiences and to clarify the local needs of support.

This research's aim is to create research information about sexual harassment experiences on social media, which can be used to develop sexual assault work at the Girls' House of Oulu and to avail the others who are interested in the sexual assault work. Especially so that the sexual assault workers could develop methods to help women with their experiences and prevent sexual harassment on social media in the future. Also, the aim is to increase understanding about sexual harassment on social media as the phenomenon.

This thesis is a questionnaire survey. The knowledge base of this thesis contains three topics: sexual harassment and social media as a definition, sexuality, identity and self-esteem, and sexual harassment as an experience. The data of this research is collected by questionnaire of Webropol. The enquiry was shared on Facebook in group named "Puskaradio Oulu" and it reached 62 answerers. The data were analyzed by grouping matter into themes and by using statistical methods.

The experiences of sexual harassment were typically shown on Snapchat and Instagram as the pictures of genitals or nudes sent by anonymous and inappropriate comments about appearance and sexuality. The experiences were normalized, and they affected to self-esteem and identity. The answerers used different ways to cope with their experiences, but only a few answerers received support. The answerers would have hoped conversation support, help from public officers and that outsiders interference to sexual harassment.

According to the results, many experiences have affected to the stance of sexual harassment and to the viewpoint about what is normal or acceptable behavior. By developing work in Girls House of Oulu and in the other help services, they could supply for possibly needs of women. The data of the experiences could be used in sexual assault work, to increase women's understanding about sexual harassment. To develop work in Girls' House of Oulu, we suggest study on how support affects for dealing with the experience. Also, we suggest creating the model example about how to take up the experiences, which can be used in sexual assault work and low-threshold services.

Keywords: sexual harassment, social media, experiences, Girls' House of Oulu

SISÄLLYS

JOHDANTO	6
SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ SOSIAALISESSA MEDIASSA.....	8
1.1 Seksuaalinen häirintä.....	8
1.1.1 Sosiaalinen media	10
1.2 Seksuaalisuus, identiteetti ja itsetunto	11
1.2.1 Sosiaalisen median vaikutus seksuaalisuuteen, identiteettiin ja itsetuntoon	15
1.3 Seksuaalinen häirintä kokemuksena.....	16
1.3.1 Seksuaalinen häirintä kokemuksena sosiaalisessa mediassa	19
1.4 Tyttöjen Talon toiminta tukena seksuaalisen häirinnän kokemuksissa	22
2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	25
2.1 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimusongelma	25
2.2 Metodologiset lähtökohdat	27
2.3 Kohderyhmä ja aineistonkeruu.....	27
2.4 Aineiston analysointi	29
2.5 Luotettavuus ja eettisyys.....	30
3 TUTKIMUSTULOKSET	33
3.1 Normalisoituneet seksuaalisen häirinnän kokemukset.....	35
3.2 Itsetuntoon ja identiteettiin vaikuttaneet seksuaalisen häirinnän kokemukset.....	36
3.3 Kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä selviytymisestä	37
4 JOHTOPÄÄTÖKSET	39
5 POHDINTA.....	41
LÄHTEET.....	45
LIITTEET	52

JOHDANTO

Seksuaalinen häirintä tarkoittaa sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986, § 7). Seksuaalista häirintää voi kohdata kuka vain, riippumatta iästä, sukupuolesta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai etnisestä ympäristöstä (Vilkkä 2011, 70). Seksuaalinen häirintä on usein subjektiivinen kokemus, jonka vuoksi ulkopuolisen voi olla vaikea määrittää, mikä on häirintää ja mikä ei (Honkanen 2017, 381). Myös sosiaalisen median palveluissa on mahdollista törmätä seksuaaliseen häirintään, johon erityisesti tytöillä ja naisilla nähdään olevan suurempi riski (Pönkä 2014, 75).

Yhteistyötahonamme toimii Oulun Tyttöjen Talo. Tyttöjen Talon toiminta on tarkoitettu eri elämäntilanteissa oleville 12-29- vuotiaille tytöille ja nuorille naisille. Toiminnan tavoitteena on tukea tyttöjä, kun he ovat kasvamassa naiseksi ja auttaa heitä löytämään voimavaroja itsenäiseen elämään (Oulun Tyttöjen Talo 2018, viitattu 15.4.2018). Tyttöjen Talolla on mahdollista tavata myös seksuaali-neuvojaa ja seksuaaliväkivaltatyön ohjaajaa ja keskustella luottamuksellisesti omaan seksuaalisuuteen liittyvistä asioista ja mahdollisista seksuaalisen väkivallan, häirinnän tai kaltoinkohtelun kokemuksista (Vuolle Settlementti 2018, viitattu 23.3.2018).

Tämä opinnäytetyö on toteutettu kyselytutkimuksena ja sen tarkoituksena on kuvailla, millaisia kokemuksia Oulussa asuvilla 18–29 vuotiailla naisilla on seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisessa mediassa. Tarkoituksena on myös lisätä ymmärrystä seksuaalisen häirinnän ilmiöstä sosiaalisessa mediassa. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa konkreettista tutkimustietoa seksuaalisen häirinnän kokemuksista sosiaalisessa mediassa Oulun Tyttöjen Talon työntekijöiden seksuaaliväkivaltatyön kehittämiseksi ja muiden seksuaaliväkivaltatyöstä kiinnostuneiden hyödynnettäväksi. Tulevaisuudessa myös sosiaalisessa mediassa koettuun seksuaaliseen häirintään voitaisiin kehittää ehkäisevän ja korjaavan työn välineitä. Tutkimuksen tietoperustassa avataan tutkimuksen aiheen kannalta keskeiset käsitteet ja lähikäsitteet, naisen seksuaalisuuden, identiteetin ja itsetunnon muodostumisen prosessit sekä sosiaalisen median vaikutukset naisen seksuaalisuuteen, identiteettiin ja itsetuntoon. Lisäksi kuvaillaan seksuaalista häirintää kokemuksena yleisesti ja erityisesti sosiaalisessa median ympäristössä. Lopuksi käydään läpi erityisesti Tyttöjen Talon toiminnan osuutta seksuaalisen häirinnän kokemusten tukemisessa.

Tutkimusta varten luotiin Webropol-kysely, jonka linkki jaettiin Oulun Tyttöjen Talon työntekijöiden pyynnöstä Facebookin ryhmässä Puskaradio Oulu. Ryhmä on perustettu vuonna 2012 ja on tarkoitettu kaikille Oulussa asuville ja Ouluun liittyvistä asioista kiinnostuneille. Ryhmän kautta on mahdollista keskustella, kysellä ja linkittää tietoa koskevista asioista (Puskaradio Oulu 2015, viitattu 31.10.2018.) Elokuussa 2018 Puskaradio Oulu-ryhmään oli liittynyt jo noin 71 tuhatta jäsentä (Oulu-lehti 2018, viitattu 14.12.2018).

Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen. Seksuaalinen häirintä on ollut esillä viime vuosina erityisesti vuonna 2006 perustetun Me too – kampanjan ansiosta, jonka tavoitteena on auttaa erityisesti seksuaalista häirintää ja väkivaltaa kokeneita nuoria naisia ja lisätä keskustelua ja ymmärrystä ilmiön yleisyydestä (Me Too Movement 2018, viitattu 22.7.2018.) Lisäksi Suomessa Facebookin #memyös-yhteisö on antanut äänen ja tarjonnut vertaistukea erilaista seksuaalista väkivaltaa kohdanneille naisille. Ryhmässä vallitsee yhteisymmärrys siitä, että yhteiskunnassamme tulee pystyä elämään ilman pelkoa seksuaalisesta häirinnästä, ahdistelusta ja hyväksikäytöstä (Launis, Hazard, Honkala, Kari, Kukka, Kärppä, Lounela, Meri, Niklander, Nuutinen, Shakya, Sevimli & Tiensuu 2018, 7.) Siitä, kuinka paljon seksuaalista häirintää tapahtuu Suomessa, ei ole tehty kattavaa tutkimusta (Yle 2017. Viitattu 28.3.2018). Seksuaalinen häirintä on yleistä etenkin tyttöjen ja nuorten naisten kohdalla sosiaalisessa mediassa. Suomen sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2012 julkaistun tasa-arvobarometrin mukaan, joka toinen 15-34 –vuotiaista naisista oli kohdannut seksuaalista häirintää (Kianmaa 2012, viitattu 14.4.2018.) Lisäksi Pelastakaa lapset ry (2018), on tehnyt selvityksen lasten ja nuorten kokemasta seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisessa mediassa. Selvityksen mukaan, seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa on 12-17 vuotiaiden lasten ja nuorten mielestä yleistä. Useat vastaajat kertoivat nähneensä seksuaalista häirintää ja siihen liittyvää kiusaamista sosiaalisessa mediassa (viitattu 7.10.2018.)

Tutkimus antaa alueellista kokemustietoa seksuaalisen häirinnän ilmiöstä sekä sen kohtaamista sosiaalisessa mediassa. Tutkimus on antanut myös arvokasta tietoa seksuaalista häirintää sosiaalisessa mediassa kokeneiden tukipalvelujen käytöstä sekä toiveista tuen suhteen. Kokemustietoa voidaan hyödyntää sosiaalialan ammattilaisten työssä seksuaalista häirintää sosiaalisessa mediassa kokeneiden kanssa työskennellessä, sekä se auttaa myös laajemmin ymmärtämään ilmiötä ja sen erityispiirteitä.

SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ SOSIAALISESSA MEDIASSA

Tässä luvussa avataan tutkimuksen kannalta keskeiset käsitteet: seksuaalinen häirintä ja sosiaalinen media. Seksuaalisen häirinnän käsitteen lisäksi avataan seksuaalisen häirinnän ilmenemis-
muodot: fyysinen, sanallinen ja sanaton seksuaalinen häirintä, keskittyen kuitenkin sosiaalisessa mediassa mahdollisiin muotoihin. Luvussa käsitellään lyhyesti myös seksuaalisen häirinnän lähi-
käsitteet. Sosiaalisen median käsitteen lisäksi tässä luvussa kuvataan sosiaalisen median syntyä ja sen yleisimpiä palveluita. Luku sisältää myös tutkimustietoa suomalaisten nuorten sekä nuorten aikuisten sosiaalisen median käytöstä ja sen yleisyydestä.

1.1 Seksuaalinen häirintä

Seksuaalista häirintää voi kohdata kuka vain, riippumatta iästä, sukupuolesta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai etnisestä ympäristöstä. Tutkimusten mukaan seksuaalinen häirintä kohdistuu kuitenkin usein tyttöihin ja naisiin (Vilka 2011, 70.) Seksuaalinen häirintä tarkoittaa sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta, joka voi näkyä uhkaavana, vihamielisenä, halventavana, nöyryyttävänä tai ahdistavana ilmapiirinä (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986, § 7). Yhdenvertaisuuslaki määrittelee seksuaalisen häirinnän ihmisarvoa loukkaavaksi käyttäytymiseksi, mikäli se liittyy esimerkiksi seksuaaliseen suuntautumiseen ja luo henkilöä halventavan, nöyryyttävän tai häntä kohtaan uhkaavan, vihamielisen tai hyökkäävän ilmapiirin (1325/2014, 3:14 §). Seksuaalinen häirintä loukkaa henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986, § 7).

Fyysisesti seksuaalinen häirintä voi näyttäytyä kosketteluna kuten takapuolelle taputteluna, toisen sukupuolielimiin kohdistuvana mielenkiintona ja seksin tai muun seksuaalisen kanssakäymisen vihjailuna (Vilka 2011, 25). Seksuaalinen häirintä voi olla myös henkistä. Henkinen seksuaalinen häirintä tarkoittaa toisen ihmisen sanallista seksuaalista kiusaamista ja satuttamista, esimerkiksi ihmisen intiimeihin asioihin ja kehoon, kuten ulkonäköön liittyvät huomautukset. Henkistä seksuaalista häirintää ovat myös ei-toivotut seksuaalisuuteen liittyvät puheet, kuten seksin ehdottaminen ja seksistinen nimittely (Honkanen 2017, 382-383.) Myös seksuaalista käytöstä virittäytyneet kirjeet, pornoaineistot, puhelinsoitot, sähköpostit ja tekstiviestit ovat seksuaalista häirintää (Vilka 2011, 35).

Myös sosiaalisen median palveluissa on mahdollista törmätä seksuaaliseen häirintään, johon erityisesti tytöillä ja naisilla nähdään olevan suurempi riski (Pönkä 2014, 75). Sosiaalisessa mediassa seksuaalista häirintää voivat olla esimerkiksi asiattomat huomautukset ja kommentit ulkonäöstä ja seksuaalisuudesta, alastonkuvien pyytäminen tai kiristäminen ja niiden levittäminen eteenpäin. Lisäksi häirinnän tekijä voi myös ehdottaa seksin harrastamista tai muuta epämiellyttävältä tuntuvaa toimintaa, kertoa omista intiimeistä asioistaan tai johdatella keskustelua toistuvasti seksiin. Häirinnän tekijä voi myös lähettää esimerkiksi alastonkuvia itsestään, riisuuntua videon välityksellä tai lähettää kuvia sukupuolielimistään. Tämän lisäksi pyynnöt riisumisesta ja itsensä seksuaalisesta koskettelusta esimerkiksi videon välityksellä ovat seksuaaliseen häirinnän ilmenemismuotoja sosiaalisen mediassa (Nuortennetti 2017, viitattu 31.10.2018.)

Seksuaalissävyytteisen sisällön, kuten kuvien, videoiden ja viestien vastaanottamisesta, tuottamisesta ja levittämisestä käytetään termiä sexting eli seksiviestittely (Väestöliitto 2018, viitattu 5.10.2018). Sexting-kuvat ja -videot ovat seksuaalisuuteen vihjailevia ja niissä esiintyy seksuaalissävyytteistä poseerausta, toimintaa tai seksuaalissävyytteistä sanallista viestintää. Kuvissa voidaan olla alasti tai esimerkiksi alusvaatteissa tai muissa paljastavissa asuissa. Sexting-viestit voivat sisältää seksuaalissävyytteisiä hymiöitä ja pyyntöjä seksuaalisen kuvamateriaalin lähettämisestä tai kuvien niin sanotusta vaihtokaupasta (Pelastakaa Lapset ry 2016. Viitattu 7.10.2018.) Sextingiä toteutetaan yleisimmin sosiaalisen median kautta (Joinson & Piwek 2016, 359).

Seksuaalisen häirinnän käsitteen tarkka määrittely on usein vaikeaa johtuen ihmisryhmien tulkinta ja kommunikaatioeroista käyttäytymistä kohtaan. Seksuaalista häirintää ei nähdä selkeästi epäso-pivana käyttäytymisenä, vaan se sijoitetaan usein hyväksytyyn käyttäytymisen rajalle, jossa siihen voi sisältyä jokapäiväiseen elämään hyväksyttävänä pidettäviä asioita (Sunnari, Kangasvuori, Heikkinen & Kuorikoski 2003, 116.) Rikoslain mukaan seksuaalinen häirintä ei ole virallisesti rikos. Sen sijaan jatkuva viestien lähettäminen voi täyttää tunnusmerkistön viestintärauhan loukkaamiseen. Viestintärauhan loukkaamisessa rangaistusta voi saada maksimissaan kuusi kuukautta, mikä ei anna kuitenkaan mahdollisuuksia telepakkokeinojen käyttöönottoon eli rangaistuksen saaneen puhelimen kuunteluun, sähköpostin lukemiseen tai sijaintitietojen hankkimiseen (Launis ym. 2018, 136.)

Seksuaalisen häirinnän lähikäsitteitä ovat esimerkiksi seksuaalinen ahdistelu, sukupuolinen häirintä, seksuaalinen hyväksikäyttö ja raiskaus. Käsitteet eivät kuitenkaan ole toistensa synonyymeja

(Setlementti Tampere ry 2018, viitattu 28.3.2018). Internetissä esimerkiksi sosiaalisen median palveluissa tapahtuvaa seksuaalista hyväksikäyttöä eli alle 18 – vuotiaan houkuttelua seksuaaliseen kontaktiin kutsutaan nimellä grooming (Haasio 2016, 42.) Seksuaalinen häirintä eroaa sukupuolista häirinnästä siten, että se ei kohdistu toisen ihmisen sukupuoleen, vaan henkilön seksuaalisiin ominaisuuksiin, kuten viehättäväksi koettuun ulkonäköön, rintoihin ja takapuoleen (Vilkkä 2011, 35). Seksuaalinen häirintä, seksuaalinen ahdistelu, seksuaalinen hyväksikäyttö ja raiskaus ovat seksuaalisen väkivallan muotoja. Seksuaalinen väkivalta on monimuotoinen ilmiö, jonka kaikki muodot eivät ole rikoslaissa rangaistavia (Setlementti Tampere ry 2018, viitattu 28.3.2018.) Seksuaalisuus tai sen toteuttaminen ei ole rikos, jos henkilöt ovat tasavertaisessa suhteessa ja se tapahtuu molempien tahdosta ja heidän haluamallaan tavalla. Rikoslain näkökulmasta arvioidessa täyttääkö seksuaalinen teko rikoksen tunnusmerkit, on olennaista huomioida, kuka on tekijä, teon kohde ja mitkä ovat teon olosuhteet (Vilkkä 2011, 18.)

1.1.1 Sosiaalinen media

Sosiaalisen median käsitteellä voidaan viitata vuosien 2004-2009 maailmanlaajuiseen ilmiöön, jossa monet suosittu sosiaalisen median palvelut perustettiin ja ne alkoivat yleistyä nopeasti. Sosiaalisen median käsite viittaa myös kaikkiin niihin nettipalveluihin, joihin liittyy jotakin sosiaalisesti miellettyä. Lisäksi sillä tarkoitetaan verkossa jaettua sisältöä sekä sosiaalisen median palvelujen liitännäisiä muille sivustoille, kommenttipalstoja, uutissivustojen artikkelien arvostelutoimintoja ja kaikkea muuta virtuaalimaailmoista peleihin (Pönkä 2014, 11.) Sosiaalisen median palveluiksi kutsutaan verkkopalveluita, joiden käyttötarkoitus liittyy ensisijaisesti sosiaaliseen mediaan, kuten keskusteluun, verkostoitumiseen tai sisältöjen tuottamiseen ja jakamiseen (sama, 36). Tällaisia sosiaalisen median palveluita ovat esimerkiksi Facebook, Instagram, Kik, Ask.fm, WhatsApp ja Twitter (sama, 76). Sosiaalisella mediallyä tarkoitetaan ennen kaikkea sosiaalista kanssakäymistä verkossa. Tilanteessa, jossa toista ei kuulla eikä nähdä ja kanssakäyminen tapahtuu usein tekstimuodossa, olisi syytä kiinnittää huomiota keskustelu- ja muihin toimintatapoihin. Verkossa voidaan luoda tarkoituksenmukaisia sääntöjä, joiden mukaan toimitaan verkkoyhteisöissä. Tekijänoikeudet ja yksityisyyden suoja säätelevät myös muun muassa sisältöjen jakamista, käyttöä ja muokkaamista sosiaalisessa mediassa (sama, 49-50.)

Ebrand Suomi Oy on tehnyt yhteistyössä Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalveluiden kanssa tammi-maaliskuussa vuonna 2019 kyselytutkimuksen, jossa on tutkittu 13-29 vuotiaiden suomalaisen nuorten ja nuorten aikuisten sosiaalisen median käyttöä. Kyselyyn osallistui yhteensä 6247

vastaajaa. Tutkimuksen mukaan keskivertonuori viettää aikaa sosiaalisessa mediassa 15-20 tuntia viikossa. Yleisin aika sosiaalisen median käytölle on kello 18-21 välisenä aikana. Nuorista 97 prosenttia käyttää sosiaalisen median palveluita älypuhelimella. Kyselyn mukaan suosituimmat sosiaalisen median palvelut ovat WhatsApp, YouTube, Instagram, Snapchat, Spotify, Facebook, Facebook Messenger, Pinterest, Steam ja Discord. Kyselyyn vastanneista 89 prosenttia kertoi käyttävänsä WhatsAppia, YouTubea 88 prosenttia ja Instagramia 79 prosenttia. Vastaajien kokemuksen mukaan tärkein somepalvelu on kuitenkin Snapchat. (Ebrand Oy 2019, viitattu 10.4.2019.) Kyselyssä oli tarkasteltu palveluiden suosiota myös alueellisesti. Kyselyn mukaan oululaisten nuorten keskuudessa WhatsApp, Youtube, Snapchat ja Instagram olivat suosituimmat sosiaalisen median palvelut. Kyselyyn vastanneista oululaisista nuorista 91 prosenttia kertoi käyttävänsä WhatsAppia, Youtubea 90 prosenttia, Snapchattia 83 prosenttia ja Instagramia 82 prosenttia (Oulun Kaupunki 2019, 3. Viitattu 3.4.2019.) Sosiaalisessa mediassa suomalaiset nuoret pääsääntöisesti käyttävät sosiaalista mediaa sisältöjen lukemiseen ja niiden selaamiseen ja tykkäämiseen sekä musiikin kuunteluun esimerkiksi suoratoistopalvelu Spotifysta. Vastaajia kiinnostaa enemmän, mitä heidän tunteensa ihmiset tekevät, kuin sisällöntuotanto. Erityisesti blogien kirjoittaminen on harvinaista, sillä vain 3 prosenttia vastaajista kirjoittaa omaa blogia. Itsestä tai tietystä aihealueesta kertominen ja puhuminen on siirtynyt videoblogien muodossa YouTubeen, kuvatarinoina Instagramiin ja pika-videoina Snapchattiin (Ebrand Oy 2019, viitattu 10.4.2019.)

1.2 Seksuaalisuus, identiteetti ja itsetunto

Seksuaalisuus on ihmisen perusominaisuus ja voimavara, joka kehittyy läpi elämän vahvistaen identiteettiä ja itsetuntoa. Seksuaalioikeudet ovat olennainen osa ihmisen hyvinvointia tasapainoisen elämän kannalta. Seksuaalioikeudet koskevat jokaista ihmistä, ja näillä oikeuksilla tarkoitetaan oikeutta päättää omaan seksuaalisuuteen liittyvistä asioista, oikeutta määrätä omasta kehosta ja seksuaalisesta aktiivisuudestaan. Lisäksi seksuaalioikeudet takaavat oman seksuaalisen suuntautumisen ilmaisu- ja toteuttamisvapauden samalla kunnioittaen muiden oikeuksia (Ilmonen & Korhonen 2015, 4-7.) Seksuaalisuus on ihmisen sisäinen ominaisuus syntymästä kuolemaan saakka. Se sisältää biologisen sukupuolen, seksuaalisen kehityksen, sosiaalisen sukupuoli-identiteetin ja sen mukaisen roolin, eroottisen mielenkiinnon, seksuaalisen suuntautumisen, intiimiyden ja nautinnon sekä suvunjakamisen. Seksuaalisuus kehittyy vaiheittain läpi elämän, jolloin se muuttaa ilmenemistään ja tarkoitustaan elämäkokemusten ja tilanteiden seurauksena. Vallitseva kulttuuri, arvot, aika, yhteiskunta, historia, asenteet ja elinolot vaikuttavat seksuaalisuuden käsitteeseen sekä yksilön kuin yhteiskunnan näkökulmasta (Aho, Koticav-Ainamo, Pelander & Rinkinen 2008,

17.) Seksuaalisuus merkitsee ihmiselle monia asioita. Se on sanoja, tekoja, mielikuvia, fantasioita ja valtaa puhua seksuaalisuudesta ja seksuaalisuudelle. Lisäksi se on tapa tuottaa, tietoa, puhetta ja tunnustuksia nautinnosta. Seksuaalisuus on kulttuurisidonnaista ja jokainen ihminen ymmärtää ja tulkitsee sitä eri tavalla ja luo sille oman merkityksensä (Vilkkä 2011, 12-13.) Seksuaalisuuteen liittyvät myös seksuaaliset teot. Seksuaalisella teolla haetaan seksuaalista kiihotusta tai tyydytystä (Vilkkä 2011, 18.)

Naisen seksuaalisuuden vahva pohja muodostuu jo lapsuuden ja nuoruuden aikana, johon vaikuttavat erityisesti varhaisimmat vuorovaikutussuhteet. Jos lapsi saa hellyyttä ja huomiota, voi hän kokea itsensä arvokkaaksi ja hyväksytyksi. Katsekontaktin ja huomion puute viestittävät puolestaan lapselle tunnetta siitä, ettei hän ole tärkeä. Lapsi voi tällöin kokea olonsa epäonnistuneeksi ja hylätyksi, joka lisää häpeän kokemusta. Lapsuuden ja nuoruuden seksuaalihistoria vaikuttavat usein myös aikuisuuteen. Jos taustalla on omaan kehoon, seksuaalisuuteen tai seksiin liittyviä häpeän tunteita, voivat ne estää esimerkiksi seksuaalisen nautinnon saavuttamista (Ranta 2008, 29-46.) Seksuaalisuus kehittyy vähitellen lapsesta aikuiseksi omassa yksilöllisessä tahdissa. Seksuaalisuuden kehittyminen jatkuu koko elämän läpi, eikä se ole sidoksissa ikään (Cacciatore & Korteniemi - Poikela 2010, 18-22.)

Seksuaalisen häirinnän takia nuoren seksuaalisuuden kehittymisen monimutkainen prosessi voi jopa pysähtyä (Cacciatore & Korteniemi - Poikela 2010, 18-22). Jotta nainen kykenisi tuntemaan seksuaalista nautintoa, hänen on koettava itsensä arvokkaaksi ja rakastetuksi. Kun kokee olevansa riittävä ja hyväksytty omana itsenään, kykenee myös pitämään puoliaan sekä kunnioittamaan omia rajojaan, itseään ja toisia ihmisiä. Kun nainen kunnioittaa omaa kehoaan, hän ei kohtelee itseään huonosti, eikä anna muidenkaan tehdä niin. Tämä vahvistaa perusturvallisuuden tunnetta, joka lisää naisen kokemusta siitä, että ansaitsee osaksi elämäänsä myös nautintoa ja mielihyvää (Ranta 2008, 28-29.)

Seksuaaliseen hyvinvointiin vaikuttaa suuresti se, kuinka sinut ihminen on itsensä kanssa (Honkanen 2017, 235). Oma identiteetti koostuu muun muassa omasta kehosta ja mielestä, elämäkokemuksista, seksuaalisista haluista ja mieltymyksistä sekä omista päätöksistä ja ympäristön vaikutuksesta (Honkanen 2017, 301). Identiteetti tarkoittaa minän kokemisen jatkuvuutta, jolloin ehjän kokemuksen syntyessä itseen kohdistuvat tarpeet ja odotukset ovat tasapainossa ulkoapäin tuleviin tarpeisiin ja odotuksiin nähden. Ihmiselämässä nämä asiat ovat kuitenkin jatkuvasti muuttuvia, joten identiteetti on minän kokemus tietyssä elämänvaiheessa ja tilanteessa, tiettyjen sosiaalisten

suhteiden vallitessa. Tietoisien identiteetin muodostaminen alkaa vasta nuoruudessa, kun ihmisen ajatukset, psyykkiset taidot ja elämäkokemukset ovat riittävästi kypsyneet. Pohjana tälle identiteetin luomiselle toimivat aiemmin lapsuudesta saadut kokemukset itsestä kuten toisten kommentit omasta ulkonäöstä, ominaisuuksista tai kyvyistä. Tärkeää on, että eri puolilta tulevien odotusten ja paineiden välinen ristiriita ei kasvaisi liian suureksi. Minuuden kehittymisen ympäristöjen ollessa jatkuvassa muutoksessa, ei minuuden kehittyminen kuulu ainoastaan nuoruuteen, vaan se on jatkuva elämänsuunnitelman laatimisprosessi. Oman identiteetin kehitys jatkuu aikuisuuteen, keski-ikään ja on päättymätön haaste kehittymiselle. Ihmisen ei tarvitse siis olla koskaan täysin valmis (Martikainen 2015, 168-169.)

Myös ulkonäkö on osa jokaisen ihmisen identiteettiä. Suurin osa ihmisistä alkaa viimeistään teini-ikässä kiinnostua siitä, miltä haluaa näyttää, tuoksua ja miten haluaa pukeutua ja käyttäytyä (Honkanen 2017, 237.) Aikuisiässä kodin, lasten ja omaan ulkonäköön panostetaan entistä enemmän (sama, 240). Omaan minäkuvaan ja ulkonäköön liittyvät epävarmuudet nousevat yleensä muiden ihmisten kommenttien tai kommentoimattomuuden takia. Ihminen voi alkaa hävetä omia ulkoisia tai sisäisiä yksityiskohtiaan ja muodostaa vääristyneen käsityksen siitä, millaisena kokonaisuutena hänet nähdään. Tällaiset ajatukset vaikuttavat selvästi itsetuntoon ja ihmisen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin heikentävästi (sama, 238.) On myös mahdollista, että ihminen alkaa käyttää energiansa liikaa omaan ulkonäköönsä ja sen pohtimiseen, joka kertoo syvällä itsetunnossa tapahtuvasta käymistilasta (sama, 236). Tärkeintä olisi, että jokainen sisäistäisi oikeutensa omiin fyysisiin ja henkisiin rajoihinsa sekä rakkaudelliseen kohteluun. Rakkaudellinen kohtelu voi tarkoittaa esimerkiksi sellaista inhimillistä kohtelua, joka saa ihmisen kokemaan itsensä merkitykselliseksi eikä esimerkiksi vain pelkän arvostelun kohteeksi (sama, 243.)

Ihmisen elämän merkittävä ja arvokas osa on itsetunto. Itsetunnolla on vahva yhteys elämänlaatuun ja onnellisuuteen sillä se vaikuttaa elämän kaikkiin osa-alueisiin. Itsetunto kehittyy ja muuttuu koko ihmiselämän ajan, mutta varhaisten kouluvuosien aikana se vähitellen vakiintuu (Niemi 2013, 7, 51.) Itsetunto on sitä, kuinka paljon ihminen näkee itsessään hyviä ominaisuuksia. Hyvä itsetunto on silloin, kun ihmisen käsityksessä itsestään on vallalla positiiviset asiat. Hyvään itsetuntoon liitetään myös totuudenmukainen käsitys itsestä, jolloin yksilö tiedostaa myös omia heikkouksiaan eikä näiden myöntäminen romuta hänen itseluottamustaan. Hyvä itsetunto on kykyä kestää pettymyksiä ja epäonnistumisia siten, etteivät ne johda suuriin itsesyytöksiin, vaan sen pohtimiseen mitä tapahtuneesta voisi oppia. Itsetuntoon liitetään myös itseluottamus ja itsensä arvostus. Hyvän itsetunnon omaava näkee usein elämänsä arvokkaana ja ainutlaatuisena. Näin itsensä voi nähdä arvokkaana

ja ainutlaatuisena sinänsä, ilman vaatimuksia ja suorituksia. Itsetunnon vahva ihminen kykenee myös näkemään vahvuuksia muissa ihmisissä sekä arvostamaan näitä. Itsetunto on myös itsenäisyyttä oman elämänsä ratkaisusta siten, ettei ole liikaa riippuvainen muiden mielipiteistä. Se on siis yksilöllisten arvostusten mukaista elämää, myös niissä tapauksissa, joissa se poikkeaisi yleisistä arvostuksista (Keltinkangas-Järvinen 1994, 18-25.)

Ihmisellä on erilaisia keinoja pitää yllä itsetuntoaan sen ollessa esimerkiksi epäonnistumisen jälkeen koetuksella. Itsetunnon vahvalla ja heikolla on usein erilaiset tavat selittää onnistumisia ja epäonnistumisia. Vahvan itsetunnon omaava selittää onnistumiset omana ansionaan, ei ympäristön vaikutuksista johtuvilla tekijöillä. Heikon itsetunnon omaava toimii päinvastoin, ja epäonnistumisen kokemukset nähdään omana syynä, josta koetaan huonommuutta. Onnistuminen nähdään taas seurauksena ulkoisista tekijöistä, kuten suotuisasta tilanteesta tai sattumasta (Keltinkangas-Järvinen 1994, 52.) Positiivisiin ja negatiivisiin kokemuksiin suhtautuminen on myös yksi keino suojata ja tukea itsetuntoa. Positiiviset kokemukset saavat sekä hyvän että huonon itsetunnon omaavan tuntemaan positiivista mielialaa, mutta negatiivisiin kokemuksiin suhtautumisessa on eroja. Hyvän itsetunnon omaavat joko torjuvat tai unohtavat negatiiviset kokemukset ja vähättelevät niiden merkitystä, kun taas huonon itsetunnon omaaville negatiivisten kokemusten jättämät vaikutukset ovat suuremmat eikä heillä ole samanlaisia kykyjä pehmentää negatiivisten asioiden vaikutuksia itseensä (sama, 56-57.)

Kasvatuksella on vaikutusta itsetunnon kehittymiseen, sillä varhaislapsuudessa luodut olosuhteet sekä lasten ja vanhempien välisten suhteiden laatu vaikuttavat kokemuksiin hyväksytyksi tulemisesta ja arvostuksesta (Niemi 2013, 16-19.) Se, miten hyvin nuori kykenee hyväksymään murrosiän muutokset vartalossaan, riippuu lapsuudessa muodostuneesta itsetunnosta. Murrosikään liittyvät luonnollisia epävarmuuden ja hämmennyksen tunteita, joiden ylipääsemistä auttavat läheisten hyväksyntä ja nuoren oma kokemus hyväksytyksi tulemisesta (Ranta 2008, 29-39.) Vaikka lapsuudessa saatu vahva perusturvallisuuden tunne on jäänyt saamatta ja itsetunto on kolhiintunut esimerkiksi seksuaalisen häirinnän tai koulukiusaamisen vuoksi, on silti mahdollista rakentaa itselle vahva itsetunto. Omien vahvuuksien huomaaminen ja niihin keskittyminen vahvistavat itsetuntoa, ja saavat käyttämään energiaa yhä enemmän vahvuuksien löytämiseen (Juusola 2015a, 23.)

1.2.1 Sosiaalisen median vaikutus seksuaalisuuteen, identiteettiin ja itsetuntoon

Yhteiskunnassamme seksuaalisuudesta on tullut merkittävä osa erityisesti tyttöyden ja naiseuden määrittelyä (Honkasalo 2011, 176.) Tähän suuri vaikuttava tekijä on media, jonka yhteys seksuaalisuuteen näkyy erityisesti mediasisällöissä. Media on keskittynyt myymään seksuaalisuutta ja myös esittämään ja hyödyntämään sitä tuotteiden ja palveluiden myynninedistämistarkoituksissa (Karkulehto 2011, 35-36.) Mediakulttuurin voidaan sanoa olevan seksualisoitunutta, sillä aiemmin yksityiset ja intiimit asiat ovat muotoutuneet osaksi jokapäiväistä kuvakulttuuria, esimerkiksi mainonnassa (Honkasalo 2011, 176). Nyky-yhteiskunta voidaan nähdä epäätietoisuuden tilassa, sillä seksuaalisuuden esittämisen muodot uudistuvat ja leviävät jatkuvasti. Internet ja sosiaalinen media ovat luoneet uusia ja laajempia mahdollisuuksia seksuaalisuuden esittämiseksi ja seksuaalisten esitysten ja seksituotteiden- ja palveluiden kuluttamiselle. Sen lisäksi ne ovat luoneet mahdollisuuden muulle seksuaaliväritteiselle ja seksuaaliselle käytännön toiminnalle, jota on vaikeaa valvoa (Karkulehto 2011, 232.)

Teknologian lisääntyessä ihmisille on avautunut myös uusi sosiaalinen media ja sen palvelut ovat luoneet ihmisille uuden toiminta- ja palautteenantoympäristön. Erityisesti nuoret ovat omaksuneet sosiaalisen median palvelut osaksi toiminta- ja kasvu ympäristöjään, jossa ylläpidetään sosiaalisia suhteita ja rakennetaan identiteettiä. Sosiaalisessa mediassa muilta saatu hyväksyntä ja esiintyvät ihanteet voivat vaikuttaa osaltaan nuorten identiteetin ja itsetunnon rakentumiseen (Haasio 2016, 30-32; Hautala 2016.) Sosiaalisessa mediassa onnellisuuden, elämän positiivisten puolten ja kauniiden asioiden korostamisessa on monia puolia. Toisaalta se voi tarjota voimaantumisen ja itsetunnon kasvun kokemuksia sekä mahdollisuuksia esimerkiksi työmarkkinoilla. Etenkin tyttöjen sosiaalisen median maailmassa toisten tsemppaaminen ja kannustavien kommenttien jättäminen kuviin voivat saada aikaan voimaantumisen kokemuksia samalla tavalla kuin psykoterapiassa, jossa käytetään voimauttavan valokuvaamisen menetelmiä. Ihmisen katsellessa toistuvasti omia valokuviaan, hän alkaa tottua siihen miltä näyttää sekä uskoa saamansa kommentit todeksi. Mediakäyttöä tutkineen, psykologi Tarja Salokosken tutkimusten mukaan visuaalisuutta ja ulkonäköä korostavassa kulttuurissa ihmisten minäkuva voi visualisoitua niin vahvasti, että se kätkee muut piirteet ja vahvuudet sen varjoon. Kuvien ja elämän kauniin puolen korostaminen sosiaalisessa mediassa voi myös synnyttää vääristävästä kuvaa elämästä sekä aiheuttaa paineita (Martikainen 2015, viitattu 24.9.2018.) Keskusteluihin sosiaalisen median käytöstä liittyvät usein myös kysymykset siitä, millaisia kuvia palveluihin kannattaa julkaista ja miten suhtautua toisten yhteydenottoihin. Henkinen ja

fyysinen koskemattomuus sekä itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen pätevät myös sosiaalisessa mediassa (Pönkä 2014, 75.)

Maiju Kuosmasen toteuttama pro gradu tutkielma: ”Sosiaalisen median vaikutukset itsetuntoon” käsittelee aihetta nuorten kokemuksien näkökulmasta. Tutkimustulosten mukaan enemmistö nuorista on kokenut muutoksia itsetunnessaan sosiaalisen median palvelujen vuoksi. Kokemukset nuorilla jakautuvat positiivisiin, negatiivisiin ja neutraaleihin, joista enemmistö on negatiivisia. Voimakkaimmin nuorten itsetuntoa laskevat sosiaalisen median julkaisuihin saatujen tykkäysten puute, loukkaavat kommentoinnit, kauneusstandardit sekä näiden luomat ulkonäköpaineet. Tutkimuksen mukaan nuoret ottavat usein sosiaalisessa mediassa roolin, joka ylläpitää positiivista ja kaunisteltua kuvaa omasta ulkonäöstä, elämänlaadusta, statuksesta, suosiosta ja onnellisuudesta. Nuoret myös uskovat, että heidän ikäluokassaan sosiaalisen median vaikutukset ovat itsetunnon kannalta negatiivisia (2018, 2.) Tutkielman tulosten mukaan 65% vastanneista nuorista ajattelee sosiaalisella medialla olevan ehdottomasti jonkinlaisia vaikutuksia heidän itsetuntoonsa. Lisäksi 5% vastanneista piti tätä mahdollisena, mutta eivät osanneet perustella kantaansa. Kaikista vastanneista näin ollen 70% kokee sosiaalisen median muuttaneen tai mahdollisesti muuttaneen heidän itsetuntoaan. Sosiaalisen median vaikutusta itsetuntoon eivät huomanneet 30% kyselyyn vastanneista. Muutoksia kokeneista nuorista suurin osa kertoi muutoksien laskeneen itsetuntoa. 39% vastasi huomanneensa nämä negatiiviset muutokset itsetunnessa, kun taas 26% vastanneista kertoi sosiaalisen median nostaneen heidän itsetuntoaan (sama, 7.) Itsetunnon laskemista tutkielman mukaan nuorilla ovat kiusaaminen ja haukkuminen, ulkonäköpaineet, täydellisyyden ihannointi ja siihen pyrkiminen, saadun positiivisen huomion vähäisyys ja juorujen ja luvattoman kuvien levittämisen. Itsetuntoa nostaviksi tekijöiksi nuoret kertovat positiivisen palautteen ja huomion, inspiroivat ja rohkaisevat ihmiset, samanhenkiset ihmiset, salliva ilmapiiri, ylemmydentunne (sama, 43-48.)

1.3 Seksuaalinen häirintä kokemuksena

Vuonna 2006 perustetun Me too-kampanjan tavoitteena on auttaa erityisesti seksuaalista häirintää ja väkivaltaa kokeneita nuoria naisia ja lisätä keskustelua ja ymmärrystä siitä, kuinka yleinen ilmiö seksuaalinen häirintä on (Me Too Movement 2018, viitattu 22.7.2018). Siitä, kuinka paljon seksuaalista häirintää tapahtuu Suomessa, ei ole kuitenkaan tehty kattavaa tutkimusta (Yle 2017. Viitattu 2018). Tässä luvussa käsitellään myös yleistä seksuaalisen häirinnän kokemustietoa, joka ei ole sidoksissa tiettyyn ympäristöön. Tutkimuksessa keskitytään kuitenkin sosiaalisessa mediassa mahdollisiin seksuaalisen häirinnän muotoihin.

Seksuaalisen häirinnän kokemukset voivat olla merkittävä osa henkilöhistoriaa. Seksuaalisen häirinnän kokemus voi olla osa menneisyyttä, mutta se voi vaikuttaa merkittäväällä tavalla henkilön nykyhetkeen ja tulevaisuuteen. Seksuaalisen häirinnän kokemuksen haitta on siinä, että se kohdistuu henkilökohtaisen koskemattomuuteen, ja on siten verrattavissa mihin tahansa väkivaltaan tai käsiksi käymiseen (Vilka 2011, 100.) Rajanveto häirinnän, flirtin ja huumorin välillä voi olla vaikeaa. Ratkaisevaa on se, kuka tekijä, millainen tilanne ja tekotapa on, sekä se, miten häirinnän kohde tilanteen kokee (Vilka 2011, 61.) Seksuaalinen häirintä on usein subjektiivinen kokemus, jonka vuoksi ulkopuolisen voi olla vaikea määrittää, mikä on häirintää ja mikä ei. Vaikka tilanne olisi epäselvä, olisi se hyvä tuoda esille sopivassa ympäristössä ja selvittää täyttääkö teko tai puhe seksuaalisen häirinnän kriteerit (Honkanen 2017, 381.)

Kokemus seksuaalisesta häirinnästä voi herättää monenlaisia tunteita, joista yleisimpiä ovat syyllisyys, häpeä, pelko ja viha, jotka heräävät useimmin kokemusta ajatellessa (Uusitalo-Herttua & Hannila 2018, 4. Viitattu 15.4.2018). Erityisesti nuorten kohdalla on huomattu, etteivät he välttämättä tunnista seksuaalista häirintää, eikä siitä usein uskalleta kertoa eteenpäin häpeän kokemuksen vuoksi (Klemetti & Raussi-Lehto 2016, 153). Usein seksuaalisen häirintää kokenut vaikenee häpeän ja leimautumisen pelossa, ja ajattelee aiheuttaneen tilanteen omalla pukeutumisellaan tai käytöksellään. Syy on kuitenkin aina häirinnän tekijän (Honkanen 2017, 381.) Häpeän ja syyllisyyden tunteen lisäksi häirinnän tekijän asema ja status voivat vaikuttaa siihen, että häirintää kokenut ei uskalla puuttua tilanteeseen. Lisäksi häirinnän tekijä ja kokija voivat nähdä tilanteen eri tavalla. Häirinnän kokija voi kokea seksuaalisena häirintänä tekoja, joita tekijä pitää harmittomana vitsinä. Kokemus olisi kuitenkin hyvä sanoittaa, jotta tekijän on mahdollista ymmärtää tekojensa vaikutukset (sama, 382.) Henkinen seksuaalinen häirintä on usein fyysistä vaikeampaa tunnistaa ulkopuolisen silmin, sillä ihmisten sietokyvyt ovat erilaisia. Toisin sanoen, yksi voi kokea ulkonäön kommentoinnin ahdistavana rajojen ylittämisenä ja toinen mukavana, päivää piristävänä flirttinä (sama, 383.)

Kokemukset voivat saada tuntemaan itsensä arvottomaksi ja voimattomaksi tilanteissa, joissa häirintää tapahtuu. Nuoruudessa koetut seksuaalisen häirinnän kokemukset voivat jättää pysyviä jälkiä itsetuntoon ja läheisyyden kokemuksiin, jolloin näillä on vaikutusta elämään vielä aikuisuudessakin. Yksikin seksistinen kommentti voivat aiheuttaa trauman, jota ihminen voi käydä terapiassa läpi vielä vuosien jälkeen (Juusola 2015b, 139.) Seksuaalisen häirinnän kokemus voi vahingoittaa erityisesti nuorten seksuaalista kehitystä. Seksuaalisen häirinnän kokemuksista voi aiheutua

yliseksualisoitumista häiritylle, jolloin seksi on ainoa keino aikuisuudessa iloon ja tyydytykseen, joka voi vaikeuttaa esimerkiksi normaalien sosiaalisten suhteiden luomista. Seksuaalinen häirintä voi johtaa myös siihen, että häiritty on itse aikuisena häirinnän tekijä, koska normaaleja kanssakäymisentapoja ei ole opittu oikein (Vilkkä 2011, 129.) Toisten ja omien seksuaalisten rajojen rikkomisen kautta seksuaalinen häirintä voi aiheuttaa myös turvattomuuden tunnetta ihmissuhteissa (Rosenthal, Smidt & Freyed 2016, 374).

Suomen sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut vuonna 2012 tasa-arvobarometrin, joka käsittelee kokemuksia, asenteita ja mielipiteitä liittyen sukupuolten väliseen tasa-arvoon, jotta tasa-arvon kehittymistä voitaisiin seurata. Tasa-arvobarometrissä on kysytty myös seksuaalisen häirinnän kokemuksista. Kysymyksiä on ollut vartaloon ja seksuaalisuuteen liittyviin epäasiallisiin kommentteihin, fyysiseen lähentelyyn, seksin ehdottamiseen asiattomassa yhteydessä, kaksimielisiin vitseihin ja puheisiin sekä itsensä paljastamiseen ja seuraamiseen. Tasa-arvobarometrin mukaan viimeisen kahden vuoden aikana kolmasosa naisista ja joka kuudes miehistä on kokenut seksuaalista häirintää. Naisista erityisesti 15-34 -vuotiaisiin häirintää on kohdistunut eniten. Naisten häirinnän kokemukset ovat kaiken ikäisillä naisilla huomattavasti yleisempiä kuin miehillä. Tasa-arvobarometrin mukaan neljännes naisista on kärsinyt toisen sukupuolen taholta kaksimielisistä puheista ja vitseistä, joka viides epäasiallisista seksuaalisuuteen ja vartaloon liittyvistä huomautuksista. Joka kymmenes nainen on ilmoittanut, että hänelle on asiattomassa yhteydessä ehdotettu seksiä. Asiatomissa tilanteissa seksin ehdottamisen kohdalla ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoteen 1998 verrattuna. Sen sijaan kaksimielisten puheiden ja vitsien sekä seksuaalisuuteen ja vartaloon liittyvien asiattomien kommenttien kohteeksi joutuneiden naisten määrä on lisääntynyt (Kiianmaa 2012, viitattu 14.4.2018.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on julkaissut vuonna 2017 tekemänsä kouluterveyskyselyn tulokset. Kyselyyn kuului myös osio, joka käsitteli seksuaalisen häirinnän kokemista viimeisen vuoden aikana. Kyselyn tulosten perusteella on mahdollista havaita, että seksuaalista häirintää kohdistui enemmän tyttöihin kuin poikiin. Yläkoulussa sekä toisella asteella opiskelevista tytöistä 30 prosenttia vastasi kohdanneensa seksuaalista häirintää. Sen sijaan seksuaalista häirintää kokeneita poikia oli yläkoulun opiskelijoista 12 prosenttia ja toisen asteen opiskelijoista 8 prosenttia. Kouluterveyskyselyssä selvisi seksuaalisen häirinnän olevan huomattavasta yleisempää kuin seksuaalinen väkivalta. Toisen asteen opiskelijoista sekä perusopetuksen 8. ja 9. luokkalaisista joka viides oli kyselyn mukaan kokenut seksuaalista häirintää, joka on tapahtunut yleisimmin puhelimesta tai nettissä. Puhelimesta tai internetissä tapahtuvan seksuaalisen häirinnän osuus kouluasteen mukaan oli 15-18% (Ikonen & Halme 2018, viitattu 14.11.2018.)

1.3.1 Seksuaalinen häirintä kokemuksena sosiaalisessa mediassa

Tietotekniikka osaltaan tekee meistä haavoittuvaisia seksuaaliselle häirinnälle ja väkivallalle, se antaa myös välineitä taistella seksuaalista häirintää vastaan. Selkeänä esimerkkinä tietotekniikan voimasta on #metoo-kampanja, jonka internet ja sosiaalisen median palvelut ovat mahdollistaneet (Launis ym. 2018, 145.) Lokakuussa vuonna 2017 #metoo-kampanjasta tuli maailmanlaajuinen ilmiö, kun Alyssa Milano jakoi sosiaalisen median palvelussa Twitterissä julkaisun, jossa hän rohkaisi kaikkia seksuaalista häirintää kokeneita jakamaan sosiaalisessa mediassa sisältöä aiheutunnisteella me too, joka tarkoittaa suomeksi ”minä myös” (Yle 2017, viitattu 28.3.2018). Seuraavaan päivään mennessä aiheutunnistetta oli jaettu Twitterissä yli 500 tuhatta kertaa. Sen lisäksi Facebookissa aiheutunnistetta oli käytetty noin 12 miljoonassa julkaisussa ensimmäisen 24 tunnin aikana (Smartt 2017, viitattu 16.9.2018.)

Erityisesti nuorten keskuudessa lisääntynyt yksinäisyys ja internet kontaktien hakeminen edesauttavat sosiaalisen median kautta tapahtuvia seksuaalirikoksia ja seksuaalisen häirinnän ilmenemistä. Toisaalta se tarjoaa myös väyliä auttaviin palveluihin ja kontakteihin (OTAVA–hanke 2018, viitattu 4.4.2018.) Seksuaalissävytteisen kuvamateriaalin jakamisen on todettu lisäävän seksuaalisen häirinnän riskiä (Sørensen & Knudsen 2007, 29, viitattu 7.10.2018). On myös havaittu, että niin sanotut kauniit naiset joutuvat herkemmin seksuaalisen häirinnän kohteeksi (Vilkka 2011, 74).

Sosiaalisen median palveluita voidaan käyttää seksuaalisen väkivallan muotojen toteuttamisen apuvälineinä. Häirinnän tekijät, jotka käyttävät tietotekniikkaa apunaan seksuaalisessa väkivallassa ja häirinnässä eivät usein rajoita toimintaansa pelkästään yhteen alustaan tai toimintatapaan ja usein käytössä on toisia tukevia tapoja häiritä sekä sosiaalisessa mediassa että sen ulkopuolella. Häirinnän tekijän kannalta helpoin tapa on viestien lähettäminen. Varsinkin naisiin kohdistuvissa viesteissä viitataan usein jollakin tavalla henkilön seksuaalisuuteen esimerkiksi huorittelemalla, raiskauksesta fantasioimalla tai puhumalla rivoja. Häirinnän tavoitteena voi olla häirinnän kohteen nöyryyttäminen ja loukkaaminen. Usein häirintää voidaan laajentaa kohdistumaan myös henkilön lähipiiriin kuten lapsiin, sisaruksiin tai vanhempiin. Näissä häirintätapauksissa halutaan nöyryyttää erityisellä tavalla aiheuttaen eripuraa ja mahdollista hylkäämistä läheisten kohdalla. Häirintätapauksiin voi liittyä uhkailua tai paljastavien valokuvien lähettämistä, minkä häirinnän tekijän arvioi olevan erityisen vahingollista kuvan vastaanottajalle. Häirintätapaukset voivat olla myös joukkohyökkäyksiä, jolloin häiritsijöitä on useampia kuin yksi. Vuonna 2017 tehtyjen tutkimusten mukaan joka kolmanteen hyökkäykseen liittyi useampi kuin yksi henkilö. Tavoitteena on usein häirinnän kohteen

uran ja maineen tuhoaminen. Äärimmillään häirinnällä voidaan tavoitella kohteen ajautumista itsemurhan tekemiseen iskemällä tietoisesti arkoihin paikkoihin tai kannustamalla itsemurhaan (Launis ym. 2018, 137-140.)

Sosiaalista mediaa voidaan käyttää kuvien ja julkaisujen sijaintitietojen katsomiseen sekä valeprofiilin luomiseen Facebookissa, jonka tavoitteena voi olla esimerkiksi harhauttaa häirinnän kohteen ystäviä kertomaan henkilön sijaintitietoja tai antaa väärää tietoa ja pilata hänen maineensa. Sosiaalisessa mediassa viestejä tulee usein niin paljon, ettei yksityiskohtiin kiinnitetä aina huomiota siten, että huijaus paljastuisi. Häirinnän kohteen tili voidaan myös hakkeroida, jolloin viestejä tulee henkilön aidolta tililtä ennen kuin tilin omistaja ehtii tajuta tilanteen. Vaikka tilin omistaja tajuaisikin tilanteen, voi häirinnän tekijä silti käyttää esimerkiksi kuvankaappauksia keskusteluista häiritsemisen välineenä jatkossakin. Eräs tapaus sosiaalisen median tilien hakkeroinnista on vuonna 2014 tehty iCloud-tilien hakkerointi. Tapauksessa hakkeri onnistui murtamaan useiden kuuluisien naisten tilejä ja lataamaan näiden tilien sisällöstä löytyviä henkilökohtaisia valokuvia internettiin. Tapahtuman nimeksi annettiin ”The Fapping”, jolla viitataan masturboinnista tulevaan ääneen sekä juhlimiseen. Tapausta uutisoitaessa syyllistettiin kuvien levittämisen kohteeksi joutuneita henkilöitä, joista muutama päätyi pyytämään jopa anteeksi sitä, että kuvat olivat olemassa. Tapaukseen liittyi useita perusteluja siitä, miten naisten ei tulisi ottaa alkuunkaan paljastavia kuvia itsestään, jos näitä ei haluta julkiseksi. Keskustelun suunta sai muutoksen, kun häirinnän kohteeksi joutunut näyttelijä Jennifer Lawrence antoi haastattelun, jossa kuvasi tapahtunutta seksuaaliseksi väkivallaksi. Oman kehon itsemääräämisoikeuden nimissä seksuaalisten kuvien ottaminen itsestä ja niiden jakaminen romanttisessa mielessä kumppaneilleen on jokaisen oikeus. Media tuomitsi ensin yksityisten kuvien levittämisen kohteeksi joutuneet henkilöt. Tiedotusvälineet osaltaan osallistuivat kuvien julkaisulla ja materiaalien levittämällä häirintää kohdanneiden kiusaamiseen (Launis ym. 2018, 137-140.)

Intiimien kuvien levittäminen, vahingoittava ja hyväksikäyttötarkoituksessa tehty editointi on kasvanut (OTAVA–hanke 2018, viitattu 4.4.2018). Kuka tahansa voi joutua paljastavien kuvien luvattoman jakamisen kohteeksi verkossa tai sosiaalisen median palveluissa. Henkilö ei aina itse tiedä joutuneensa kuvien ottamisen ja levittämisen kohteeksi tai on voinut olla kykenemätön ilmaisemaan tahtoaan kuvien ottamishetkellä, jolloin yksilön oikeutta päättää omasta kehostaan rikotaan. Edes se, että henkilö olisi aiemmin sallinut kuvien ottamisen, ei tarkoita, että kuvia saisi ottaa ja jakaa vastaisuudessa. Salaa kuvattujen materiaalien jakamisessa voi olla kyse myös videomateriaalin jakamisesta, jossa uutena uhkana on livevideoiden jakamismahdollisuus. Vuonna 2017 Ruotsissa

ja Yhdysvalloissa tuli ilmi tapauksia, joissa livekuvaa jaettiin naisen joukkoraiskauksesta, siten että seuraajat näkivät ja kommentoivat tapahtunutta reaaliajassa. Tyypillisin paljastavien valokuvien jakamisen muoto on peniskuvan eli niin sanotun dick pic:n lähettäminen. Kyseessä on yleinen ilmiö, jossa useimmiten mies lähettää yllättäen ja pyytämättä kuvan omasta peniksestään. Kyse voi olla aidon vaikutuksen hakemisesta kiinnostuksen kohteelta, mutta usein kyseessä on vallankäyttö. Uutena ilmiönä on naisten vastaaminen kuviin netistä poimituilla peniskuvilla tai muilla paljastavilla kuvilla. Tällaisella toiminnalla voi syyllistyä kuitenkin itse paljastavan kuvamateriaalin levittämiseen (Launis ym. 2018, 142.)

Pelastakaa Lapset Ry on tehnyt vuonna 2018 selvityksen koskien lasten ja nuorten kokemaa seksuaalista häirintää sosiaalisessa mediassa. Selvitys pohjautuu kyselyyn, jonka avulla pystyttiin osoittamaan, että seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa on 12-17 vuotiaiden lasten ja nuorten mielestä yleistä. Useat lapset ja nuoret kertoivat nähneensä seksuaalista häirintää ja siihen liittyvää kiusaamista sosiaalisessa mediassa. Vaikka osa lapsista ja nuorista mielsi seksuaalisen häirinnän ja siihen liittyvän kiusaamisen lähinnä vitsailuksi, silti merkittävä osa piti tekoja loukkavina. Tuloksien mukaan monet lapset ja nuoret tietävät, että alastonkuvia ei saa jakaa eteenpäin. Silti noin kolmannes lapsista ja nuorista oli saanut muilta ikäisiltään puhelimeensa alastonkuvia tai videoita ja nähnyt kuinka sosiaalisen median ryhmäkeskusteluissa on jaettu seksuaalissävyytteistä kuvamateriaalia. Selvityksen mukaan lapset ja nuoret osaavat pääsääntöisesti toimia kohdattessaan seksuaalista häirintää ja siihen liittyvää kiusaamista sosiaalisessa mediassa. Silti merkittävä osa kertoi, että ei tiedä miten sellaisessa tilanteessa tulisi toimia. Selvityksen mukaan lasten ja nuorten yleinen toimintatapa on estää häirinnän tekijä ja kertoa asiasta kaverilleen. Selvityksessä kysyttiin myös, millaisia tunteita seksuaalisen häirinnän kokemus on aiheuttanut heissä. Useat lapset ja nuoret kertoivat, että tapahtunut ei vaivaa heitä millään tavalla. Osalle kokemukset taas aiheuttivat monenlaisia tunteita, kuten häpeää, huolta, pelkoa ja surua. Kokemukset saattoivat herättää myös pelkoa siitä, että tapahtuma seuraisi heitä tulevaisuudessa. Lisäksi osalle seksuaalinen häirintä oli aiheuttanut tunteen, että eivät halua mennä kouluun ja osa syytti itseään tapahtuneesta (Pelastakaa Lapset ry 2018, viitattu 7.10.2018.)

Sextingiä koskevia tutkimuksia on tehty esimerkiksi ulkomailla. Yhdysvalloissa alemman korkeakoulun opiskelijoista tehdyn tutkimuksen tuloksista selvisi, että yleisin syy sextingin harrastamiseen oli halu tehdä vaikutus toiseen osapuoleen. Joissain tilanteissa syynä olivat pakko tai painostus (Peek 2014, viitattu 5.10.2018.) Lisäksi Susanna Korkala ja Jutta Virta (2016, 2) ovat tehneet pro gradu tutkielman, aiheenaan 15-25 vuotiaiden kokemukset sextingistä. Tutkimuksen tuloksista oli

mahdollista havaita, että vastaajat, jotka olivat olleet suostuvaisia sextingiin, pitivät sitä luonnollisena ja positiivisena kokemuksena. Suurin osa vastaajista, jotka pitivät sextingiä positiivisena kokemuksena, kertoivat elävänsä parisuhteessa, avoliitossa tai avioliitossa ja harrastavansa sextingiä piristääkseen parisuhdettaan. Ne vastaajat, jotka olivat harrastaneet sextingiä painostuksen vuoksi, kertoivat katumansa kokemusta. Vastaajien katumisen syynä oli erityisesti pelko yksityisesti lähetettyjen viestien, kuvien ja videoiden leviämisestä (viitattu 5.10.2018.) Lähes kaikissa sosiaalisen median viestintäpalveluissa ja pikaviestimissä keskusteluhistoria ja muut jaetut sisällöt tallentuvat automaattisesti sekä lähettäjän, että vastaanottajan arkistoon (Joinson & Piwek 2016, 359. Viitattu 5.10.2018). Olisi tärkeää tunnistaa, milloin on kyse aktiivisesta ja vapaaehtoisesta sextingistä ja milloin passiivisesta ja vastentahtoisesta seksuaalisen kuvamateriaalin ja viestien vastaanottamisesta (Kosenko, Luurs & Binder 2017). Jos sextingiin sisältyy kiusaamista ja painostamista, teko voidaan määritellä seksuaaliseksi häirinnäksi (Pelastakaa Lapset ry 2018, viitattu 7.10.2018).

1.4 Tyttöjen Talon toiminta tukena seksuaalisen häirinnän kokemuksissa

Seksuaalisen häirinnän kokemuksen käsittelemisessä on tärkeää päästä hakemaan oikeanlaista apua tai tukea, joka auttaa ihmistä selviytymään ja parantamaan elämänlaatuaan, johon kokemus voi usein vaikuttaa (Uusitalo-Herttua & Hannila 2018, 4. Viitattu 15.4.2018). Seksuaalisen häirinnän tunnistaminen ja tiedostaminen ovat ilmiöstä tietämisen ohella tärkeitä tekijöitä, joiden avulla häirintään voidaan puuttua ja mahdollistaa häiriöttömämpi ja asiallisempi elinympäristö (Vilkkä 2011, 156). Vaikka seksuaalisen häirinnän kokemukset olisivatkin jo osa menneisyyttä, niitä ei kuitenkaan kannata unohtaa, vaan yrittää uudelleen järjestellä kokemusten herättämiä tunteita, ajatuksia ja muistikuvia esimerkiksi kirjoittamalla, puhumalla tai maalaamalla. Seksuaalisen häirinnän nimeäminen, kokemuksista puhuminen ja sen läpikäyminen sekä ymmärtäminen voivat avata uusia väyliä omille tunteille, jotka ovat voineet tuntua aiemmin hämmentäviltä ja kohtuuttomilta. Kokemusten läpikäyminen voi myös antaa välineitä vastaavien tilanteiden tunnistamiseen, jotta samanlaisiin tilanteisiin ei jouduta toistamiseen (Vilkkä 2011, 100-101.)

Tyttöjen Talon toiminta on tarkoitettu eri elämäntilanteissa oleville 12-29-vuotiaille tytöille ja nuorille naisille. Toiminnan tavoitteena on tukea tyttöjä, kun he ovat kasvamassa naiseksi ja auttaa heitä löytämään voimavaroja itsenäiseen elämään. Tyttöjen Talo tarjoaa paikan, jossa tyttö tai nuori nainen voi viettää vapaa-aikaansa ja tarvittaessa saada työntekijöiltä neuvoa ja tukea erilaisiin elämän asioihin (Oulun Tyttöjen Talo 2018, viitattu 15.4.2018.) 12 – 29-vuotiaat tytöt ja nuoret naiset voivat tulla Tyttöjen Talon toimintaan mukaan joko vapaaehtoisesti tai ohjattuna (Oulun Tyttöjen Talo

2018, viitattu 15.4.2018). Tyttöjen Talolla voi saada yksilötukea, vertaisryhmätukea, konsultaatiota sekä yksilö- ja ryhmätukea huoltajille (Uusitalo-Herttua & Hannila 2018, 10. Viitattu 15.4.2018). Toisten samaa kokeneiden kohtaaminen, toisilta oppiminen ja tuen antaminen voi olla merkittävin osa toipumisprosessia (Turun Sanomat 2018, viitattu 31.10.2018). Oulun Tyttöjen talo on myös mukana valtakunnallisessa OTAVA-hankkeessa, jonka tavoitteena on edistää seksuaaliväkivaltatyön kehittymistä valtakunnallisesti, jotta 12-29-vuotiaat tytöt ja naiset eivät jäisi yksin kokemuksensa kanssa (Tyttöjen Talo 2018, viitattu 15.11.2018). Tytöt ja naiset voivat tavata Tyttöjen Talolla seksuaalineuvojaa ja seksuaaliväkivaltatyön ohjaajaa ja keskustella luottamuksellisesti omaan seksuaalisuuteen liittyvistä asioista ja mahdollisista seksuaalisen väkivallan, häirinnän tai kaltoinkohdeltun kokemuksista (Vuolle Settlementti 2018, viitattu 23.3.2018). Valtaosa Tyttöjen Talon asiakkaista on hakeutunut kokemusten käsittelyssä tuen piiriin kuukausien tai jopa vuosikymmenten viiveellä. Uskallus ja motivaatio kokemusten käsittelyyn tulee usein vasta, kun häirintää kohdannut kykenee näkemään tapahtumien vaikutukset suhteessa omaan elämään, jonka vuoksi tuen ajoituksella on merkitystä (Turun Sanomat 2018, viitattu 31.10.2018.)

Seksuaaliväkivaltatyötä tehdään erityisesti kolmannella sektorilla. Ajankohtaisena kehittämiskohdeena on ollut erityisesti matalan kynnyksen tukipalveluiden kehittäminen. Järjestölähtöinen kriisi-työ on lyhytkestoista, mutta sen avulla voidaan ehkäistä väkivallan vaikutuksia yksilön hyvinvointiin, erityisesti vertaistuen avulla. Toistaiseksi on vielä epäselvää, millainen järjestöjen rooli tulee olemaan tulevaisuudessa sote-uudistuksen seurauksena. Yleinen huolenaihe on se, ymmärretäänkö järjestötyön merkitys ja turvataanko toiminnan resurssit myös jatkossa. Järjestöjen rahoituskatkokset voivat ajaa järjestöjä tilanteeseen, jossa he joutuvat päättämään toimintansa. Jos asiakkaiden seksuaaliväkivaltakokemukset jäävät käsittelemättä, niiden vaikutukset tulevat näkymään ylimääräisinä terveyden- ja sosiaalihuollon kustannuksina. Jotta seksuaaliväkivaltaa kokeneiden henkilöt voivat saada asianmukaista tukea, tulisi järjestöjen resurssit turvata ja panostaa sektoreiden väliin yhteistyöhön (Turun Sanomat 2018. Viitattu 31.10.2018.)

Oulun Tyttöjen Talon toiminnan lisäksi esimerkiksi Väestöliitolla on kokemusta nuoriin kohdistuneesta seksuaalisen häirinnän, hyväksikäytön ja väkivallan kohtaamis- ja auttamistyöstä (Väestöliitto 2017, viitattu 19.11.2018). Lisäksi Someturva-palvelu tarjoaa ilmaista, asiantuntevaa oikeus-apua sosiaalisessa mediassa tapahtuneeseen kiusaamiseen, häirintään ja uhkailuun (Someturva 2018, viitattu 19.11.2018). Muita Suomessa toimivia seksuaaliväkivaltatyön palveluita ovat muun muassa Raiskauskriisikeskus Tukinainen Helsingissä, Rovaniemellä ja Jyväskylässä, Settlementti Tampereen Väliä! -työ, Lounais-Suomen Mielenterveysseuran Koski-hanke Turussa, Loisto

Setlementin Tyttöjen Talo pääkaupunkiseudulla sekä OTAVA-hanke Kuopiossa, Rovaniemellä, Espoossa ja Oulussa (Turun Sanomat 2018, viitattu 31.10.2018).

2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Tässä luvussa avataan opinnäytetyön toteutusprosessia. Luvussa kuvataan opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimusongelma. Lisäksi käydään läpi tutkimusmetodologiset lähtökohdat sekä avataan tutkimuksen kohderyhmää, aineistonkeruu- ja analyysimenetelmiä sekä tarkastellaan tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä.

2.1 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimusongelma

Tutkimuksen tarkoitus on kuvailla millaisia kokemuksia Oulussa asuvilla 18–29 vuotiailla naisilla on seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisessa mediassa. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa konkreettista tutkimustietoa seksuaalisen häirinnän kokemuksista sosiaalisessa mediassa Oulun Tyttöjen Talon työntekijöiden seksuaaliväkivaltatyön kehittämiseksi ja muiden seksuaaliväkivaltatyöstä kiinnostuneiden hyödynnettäväksi, jotta tulevaisuudessa myös sosiaalisessa mediassa koettuun seksuaaliseen häirintään voitaisiin kehittää ennaltaehkäisevän ja korjaavan työn välineitä. Tutkimuksen tavoite on myös lisätä ymmärrystä seksuaalisen häirinnän ilmiöstä sosiaalisessa mediassa. Tutkimuksen tavoitteet ja tarkoitus ovat muodostuneet Oulun Tyttöjen Talon työntekijöiden tarpeesta saada tietoa seksuaalisen häirinnän kokemuksista sosiaalisessa mediassa.

Tämän tutkimuksen tutkimusongelma on:

1. Millaisia kokemuksia Oulussa asuvilla 18–29 vuotiailla naisilla on seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisessa mediassa.

Sosionomin kompetensseja ovat sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämisosaaminen sekä johtamisosaaminen (Oulun Ammattikorkeakoulu 2018, viitattu 3.1.2019). Tämän tutkimuksen tekijöiden oppimistavoitteet liittyvät sosionomin kompetensseihin, joista tässä tutkimuksessa korostuvat eettinen osaaminen, tutkimuksellinen kehittämisosaaminen sekä kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen.

Sosionomin työ nojaa sosiaalialan ammattietikkaan ja sen eettisiin periaatteisiin, joista keskeisimpiä ovat yksilön ihmisarvo, ihmisoikeudet ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Sosionomilla tulee olla ammattieettisiä valmiuksia ja kypsyyttä toimia eettisten periaatteiden mukaisesti sekä kykyjä

eettiseen harkintaan ja reflektioon (Talentia 2017, 7. Viitattu 3.1.2019.) Tutkimuksen aihe liittyy tutkittavien yksilöllisiin kokemuksiin, jonka vuoksi tutkimuksen eettisyyteen oli syytä kiinnittää huomiota. Oppimistavoitteena on toimia tutkimuksen eri vaiheissa tutkittavien ihmisarvoa ja ammattieettisiä periaatteita kunnioittavasti, perehtymällä tutkittuun tietoon ja toteuttaen jatkuvaa eettistä reflektiota. Oppimistavoitteena on myös kiinnittää huomiota kyselyn kysymyksiin siten, että ne ovat tutkimuksen aiheen kannalta moraalisesti sopivia ja kunnioittavat vastaajia sekä heidän yksilöllisiä kokemuksiaan seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisessa mediassa. Kyselyn avoimet kysymykset mahdollistavat tutkittavien yksilöllisen kokemuksen kuvailemisen. Yksilölliset kokemukset nousevat esille tutkimuksen tulosten käsittelemisvaiheessa, jonka vuoksi erityisenä eettisenä oppimistavoitteena on oppia käsittelemään tutkimuksen tuloksia siten, että kokemuksista ei tunnista tutkittavan henkilöllisyyttä.

Sosionomin (AMK) kompetensseista kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen sisältää epätasa-arvoa ja huono-osaisuutta tuottavien rakenteiden ja prosessien analysoinnin alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla (Oulun Ammattikorkeakoulu 2018, viitattu 3.1.2019). Siihen liittyvänä oppimistavoitteena on analysoida tutkittavien kokemuksia laadukkaasti ja tuoda sosiaalisessa mediassa tapahtuvan seksuaalisen häirinnän ilmiötä ja sen yksilöllisiä vaikutuksia näkyvämmäksi erityisesti Oulun alueella.

Reflektiivisen, tutkivan ja kehittävän työotteen sisäistäminen on olennainen osa sosionomin (AMK) ammatillisuutta. Lisäksi sosionomilla tulee olla tutkimuksellista osaamista ja kykyä tuottaa uutta tietoa (Oamk 2018, viitattu 3.1.2019.) Tutkimukselliseen kehittämisosaamiseen liittyvänä oppimistavoitteena on vahvistaa tämän opinnäytetyön tekijöiden omaa reflektiivistä, tutkivaa ja kehittävää työotetta, sillä näitä taitoja vaaditaan tutkimusprosessin jokaisessa vaiheessa. Lisäksi oppimistavoitteena on oppia luomaan mahdollisimman selkeä ja ymmärrettävä kysely tutkittaville, joka antaa vastauksia tutkimusongelmaan. Kun tutkimusongelmaan saadaan vastauksia, on tutkimuksen mahdollista tuottaa uutta tietoa. Onnistumista voidaan arvioida sen perusteella, miten tutkittavat lähtevät vastaamaan kysymyksiin, ja ovatko tutkittavat ymmärtäneet kysymykset tarkoituksenmukaisella tavalla. Konkreettisena tutkimuksellisen kehittämisosaamisen oppimistavoitteena on syventää tämän opinnäytetyön tekijöiden omaa tietämystä ja käsitystä siitä, millaiseksi seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa koetaan ja kuinka se voi vaikuttaa yksilön hyvinvointiin ja toimintaan.

2.2 Metodologiset lähtökohdat

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmä on kyselytutkimus, jonka aineistonkeruu on toteutettu kyselylomakkeen avulla. Lomake tulee suunnitella tarkasti, jotta saadaan vastaukset tutkimuksen kannalta tarkoituksenmukaisesti (Vehkalahti 2014, 20). Kyselytutkimuksella voidaan kerätä ja tarkastella tietoja yhteiskunnan ilmiöistä, asenteista, arvoista, ihmisten toiminnasta sekä mielipiteistä. Tutkimuskohteina nämä luovat moniulotteisuutta. Kyselytutkimuksessa esitetään vastaajalle kysymyksiä kyselylomakkeella, joka toimii mittausvälineenä. Haastattelututkimuksen ero on se, että se tehdään joko kasvokkain tai puhelimitse (sama, 11–12.) Kyselylomake on mahdollista kohdistaa suurelle ja hajanaiselle joukolle (Vilka 2015, 94).

Tutkimus on toteutettu kyselytutkimuksena, koska sen tarkoituksena on kuvailla Oulussa asuvien 18-29 vuotiaiden naisten kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisessa mediassa. Kyselylomaketta laatiessa oli mahdollista luoda kyselystä anonymi, jolloin vastaajan henkilöllisyys tai muut henkilötiedot eivät tule esille. Anonymisuus edesauttaa sitä, että vastaajat tietävät voivansa vastata rehellisesti ja luottamuksellisesti myös arkaluontoisiin asioihin (Vilka 2015, 94).

2.3 Kohderyhmä ja aineistonkeruu

Tutkimuksen perusjoukko on se tutkimuksen kohdejoukko, josta halutaan saada tietoa. Perusjoukko on määriteltävä ensin tarkasti, ennen kuin voidaan valita mahdollisimman edustava otos (Heikkilä 1999, 33.) Tutkimuksen perusjoukko koostuu Oulussa asuvista 18-29-vuotiaista naisista, jotka ovat kokeneet seksuaalista häirintää sosiaalisessa mediassa. Tutkittavien valinta perustuu Oulun Tyttöjen Talon työntekijöiden toiveeseen saada alueellista tietoa seksuaalisen häirinnän kokemuksista sosiaalisessa mediassa. Kohdeperusjoukkoon sisältyvät kaikki kiinnostuksen kohteena olevat yksiköt (Heikkilä 1999, 34.) Tässä tapauksessa tutkimuksen kohdeperusjoukko koostuu perusjoukkoon kuuluvista henkilöistä, jotka ovat myös jäseninä Facebookin Puskaradio Oulu-ryhmässä. Otos on pienoiskuva, joka edustaa perusjoukkoa (Heikkilä 1999, 32). Kyselyn linkki jaettiin Oulun Tyttöjen Talon työntekijöiden ehdotuksesta Facebookin ryhmässä Puskaradio Oulu, jotta tutkimuksella olisi mahdollista tavoittaa mahdollisimman monet Oulussa asuvat 18-29 vuotiaat naiset, jotka ovat kokeneet seksuaalista häirintää sosiaalisessa mediassa.

Aineistonkeruumenetelmänä tutkimuksessa käytetään kyselylomaketta, joka on laadittu Webropol-työkalun avulla. Webropol on suomalainen internetissä oleva kysely- ja raportointityökalu

(Webropol 2018, viitattu 23.3.2018). Kysely – ja haastattelulomakkeen laadinta vaatii alkuun tiedon tarpeen kartoittamisen, jotta voidaan painottaa tutkimuksen kannalta keskeisiä asioita ja jättää muiden asioiden huomioiminen vähemmälle. Lomaketta luodessa tulee tukeutua tutkimusasetelmaan ja tutkimusongelmaan, jonka perusteella voidaan arvioida asioiden tärkeyttä. Kyselylomake ei ole vain sattumanvarainen kysymyskokoelma vaan harkittu ja jäsenelty kokonaisuus, joka toimii myös tutkimuksen mittaajana ja sen tulokset näkyvät myöhemmin tutkimuksen tuloksissa ja analyysissä (Alkula, Pöntinen & Ylöstalo 1999, 130–131.)

Tutkimuksen aineisto on kerätty kyselylomakkeella, joka sisälsi yhteensä kahdeksan kysymystä. Kyselylomakkeen linkki jaettiin Facebookin Puskaradio Oulu- ryhmässä. Julkaisuhetkellä ryhmässä oli yhteensä noin 73 tuhatta jäsentä. Tavoitteena oli saada 70 vastaajaa kolmen viikon aikana. Kyselyyn vastasi yhteensä 65 henkilöä, joista kolmen vastaajan vastauksia ei voitu käsitellä niiden puutteellisuuden vuoksi, jolloin analysoitava vastaajamäärä oli 62 henkilöä.

Puskaradio Oulu on suljettu ryhmä ja sen ovat perustaneet yksittäiset henkilöt ja sen toiminnan valvojina toimivat nimetyt ylläpitäjät. Ryhmään on mahdollista päästä lähettämällä omatoimisesti liittymispyyntö ylläpitäjille. Puskaradio Oulun kautta on mahdollista keskustella, kysellä ja linkittää Oulua koskevista asioista, kuten esimerkiksi tulevista tapahtumista, uutisista tai tehdyistä havainnoista ja kokemuksista. Ryhmässä voi lisäksi ilmoittaa kadonneista tai löytyneistä tavaroista sekä suositella paikallisia yrityksiä (Puskaradio Oulu 2015, viitattu 31.10.2018.) Tutkimuksen aihe liittyy Ouluun ja oululaisiin, minkä vuoksi kyselyn jakaminen ryhmässä on hyväksyttävää ja perusteltua. Ryhmän hyödyntäminen mahdollistaa sen, että vastaajia olisivat Oulussa asuvat naiset. Suurta otantajoukkoa on helpompi lähestyä sosiaalisen median välityksellä, koska tutkimusaihe voi olla vastaajille arkaluontoinen. Lisäksi sosiaalisessa mediassa saatavilla oleva kysely mahdollistaa sen, että kysymyksiin voidaan vastata siinä ympäristössä ja sellaisena ajankohtana, joka vastaajalle sopii.

Kyselyn linkin yhteydessä jaoimme kuvana saatekirjeen (liite 1). Linkin jakamisen jälkeen vastaajat toivoivat tietosuojaselostetta, josta näkisi tarkemmat tiedot muun muassa rekisterin suojauksesta, aineiston käyttötarkoituksesta sekä tietojen luovutukseen liittyvistä asioista. Tietosuojaseloste lisättiin jälkepäin kyselyn alkuun (liite 2).

2.4 Aineiston analysointi

Tutkimuksesta saatu aineisto tulee käsitellä ja analysoida, jotta tutkimusongelmaan saadaan vastauksia. Aineiston käsittelyssä saatu aineisto muokataan sellaiseen muotoon, että sitä voidaan analysoida (Metsämuuronen 2006, 122.) Aineiston analysoidaan käyttämällä joko luokittelua, teemoittelua tai tyypittelyä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 92-93). Teemoittelussa on kyse aineiston pilkkomisesta ja ryhmittelystä erilaisten teemojen eli aihepiirien mukaan, jolloin on mahdollista vertailla eri teemojen esiintymistä tutkimusaineistossa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 92-93). Kyselyn avoimet vastaukset muodostivat tutkimuksen laadullisen aineiston, joka analysoitiin teemoittelemalla (liite 4). Tämän tutkimuksen aineistoa analysoitiin myös tilastollisin tunnusluvuin. Aineiston määrällisiä tuloksia voidaan esittää käyttämällä taulukkoa, kuviointia tai tunnuslukuja (Valli 2018, 252). Kuvion eli graafisen esityksen avulla pyritään antamaan selkeä kokonaiskuva vastausten jakautumisesta. Kuvioista on valittavana useita erilaisia vaihtoehtoja, joita ovat esimerkiksi pylväs- ja piirakkakuviot (Valli 2018, 252-253.) Tämän tutkimuksen tilastollisten vastausten prosentuaaliset jakaumat esitettiin pylväsdiagrammina ja piirakkakuviona.

Aineistoa tarkastellaan tutkimusongelman kautta, jotta vastauksista voidaan tunnistaa siihen vastaavia lauseita, jotka pelkistetään yksittäisiksi ilmaisuiksi. Tässä vaiheessa myös ylimääräiset, tutkimusongelman kannalta epäolennaiset vastaukset karsitaan pois. Tämän jälkeen vastaukset ryhmitellään teemoihin, jotka kuvaavat vastausten sisältöä. Seuraavaksi samansisältöisiä alateemoja yhdistellään toisiinsa ja muodostetaan tutkimuksen pääteemat, joille annetaan sisältöä kuvaavat nimet. (Tuomi & Sarajärvi 2015, 101.) Tutkimuksen aineiston teemoittelussa hyödynnettiin tutkimuksen tietoperustan teoriapohjaa sekä tutkimusongelmaan vastaamista. Teemoittelun alkuun aineisto käytiin useaan kertaan huolellisesti läpi mahdollisimman hyvän kokonaiskuvan saamiseksi. Tämän jälkeen aineistosta muodostettiin ryhmiä, jotka koskivat samaa teemaa. Samalla aineistosta pyrittiin poistamaan kaikki tutkimuksen kannalta epäolennainen pois. Tutkimuksen lopullisiksi pääteemoiksi muodostuivat normalisoituneet seksuaalisen häirinnän kokemukset, itsetuntoon ja identiteettiin vaikuttaneet seksuaalisen häirinnän kokemukset ja kokemukset häirinnästä selviytymisestä. Näiden teemojen alle saatiin koottua myös useampia aineistosta löytyneitä alateemoja, jotka pilkkovat pääteemojen asioita yksityiskohtaisempiin aihealueisiin. Teemoittelun yhteydessä huomattiin, että vaikka kyselyn kysymyksistä vain yksi kysymys koski tiettyä aihetta, saatiin samaa teemaa koskevia kokemuksia myös muista kysymyksistä.

2.5 Luotettavuus ja eettisyys

Tieteellisen tutkimuksen lähtökohdana on tuottaa mahdollisimman luotettavaa tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida esimerkiksi uskottavuudella, vahvistettavuudella ja refleksiivisyydellä. Refleksiivisyys tarkoittaa tutkijan tietoisuutta omista lähtökohdistaan tutkimusta tehdessään. Tutkimuksen tekijän tulee arvioida omaa vaikuttavuuttaan aineistoon ja tutkimusprosessiin sekä kuvattava nämä lähtökohdat tutkimusprosessissa (Kylmä & Juvakka 2012, 127-129.) Tutkimuksessa on myös tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että käytettävät lähteet ovat luotettavia (Oulun Ammattikorkeakoulu 2010, viitattu 25.10.2018). Opinnäytetyön luotettavuuteen on kiinnitetty huomiota koko prosessin ajan panostamalla erityisesti käytettävän kirjallisuuden ja lähteiden valintaan, niiden luotettavuuden ja tuoreuden varmistamiseksi. Opinnäytetyön aihetta valitessa myös reflektiivisyyteen on kiinnitetty huomiota, sillä tämän opinnäytetyön tekijät tunnistivat kuuluvansa samaan kohdejoukkoon kuin tutkimukseen vastaajat, eli 18-29 vuotiaisiin Oulussa asuviin naisiin, jotka ovat kohdanneet seksuaalista häirintää sosiaalisessa mediassa. Osa tutkimuksen kyselylomakkeessa ilmi tulleista seksuaalisen häirinnän muodoista ovat tulleet omakohtaisina kokemuksina tutuiksi erilaisten sosiaalisen median palveluiden aktiivisen käytön yhteydessä. Tämän perusteella oli tiedostettavissa, että vastaajien kokemuksiin samaistuminen on mahdollista ja ne voivat herättää paljon ajatuksia ja tunteita myös tämän opinnäytetyön tekijöissä. Omakohtaisten kokemusten jakaminen ja niistä yhdessä keskusteleminen auttoivat siihen, että objektiivisena toimiminen oli mahdollista koko tutkimusprosessin ajan.

Tämän opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmänä oli kyselylomake, jonka luotettavuuden arviointi kuului myös osaksi tutkimusprosessia. Kyselylomakkeen luotettavuutta voidaan mitata validiteettina tai reliabiliteettina (Vehkalahti 2014, 40–41). Validius tarkoittaa pätevyyttä, jolloin sen perusteella arvioidaan tutkimuksen kykyä mitata juuri sitä asiaa mitä tutkitaan (Heikkilä 2014, 11). Tutkimuksen validiteettia edistävät korkea vastausprosentti, edustava otos selkeästi määritellystä perusjoukosta, tutkimusongelman kattavat kysymykset ja että kyselylomake on suunniteltu huolellisesti (Heikkilä 2014, 11). Tutkimuksen validiteettiin panostettiin huolellisesti luodulla kyselylomakkeella ja saatekirjeellä. Saatekirjeeseen rajattiin selkeästi, että kysely on tarkoitettu 18–29 vuotiaille Oulussa asuville naisille, jotta kyselyn olisi mahdollista tavoittaa kohdeperusjoukkoon kuuluvat henkilöt. Tässä opinnäytetyössä kyselylomakkeen anonyymiys haastaa tutkimuksen validiteettia, sillä ei ole täysin mahdollista varmistaa, että kaikki kyselyyn vastanneet kuuluivat tutkimuksen kohdeperusjoukkoon. Kyselylomakkeessa kiinnitettiin huomiota kysymysten selkeyteen ja niiden johdonmukaiseen etenemiseen, jotta vastaaminen olisi mahdollisimman vaivatonta ja aineistosta

saataisiin vastauksia tutkimusongelmaan. Lisäksi kyselylomaketta laatiessa kiinnitettiin huomiota kysymysten määrän pysymiseen kohtuullisena. Tutkimuksen laajan otannan vuoksi oli tiedostettava, että myös kyselyn vastausprosentti voisi nousta korkeaksi. Tämä huomioitiin rajaamalla kyselyn vastaajamäärä 70 vastaajaan, jotta vastaajamäärä saatiin pysymään kohtuullisena erityisesti aineiston analysoinnin kannalta. Lisäksi kyselyyn vastaamisaika rajattiin kolmeen viikkoon, jolla haluttiin vaikuttaa opinnäytetyön prosessin etenemistähtiin. Myös tutkimustuloksissa esitettävät aineistosta poimitut vastaajien suorat lainaukset lisäävät tämän opinnäytetyön luotettavuutta.

Tieteellisen tutkimuksen eettisyyttä voidaan arvioida sen mukaan, onko tutkimus toteutettu hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, viitattu 24.5.2019). Hyvän tieteellisen käytännön edellytysten mukaisesti tässä opinnäytetyössä on kiinnitetty huomiota yleiseen huolellisuuteen ja tarkkuuteen prosessin jokaisessa vaiheessa, erityisesti tulosten tallentamisessa, niihin perehtymisessä ja esittämisessä sekä tulosten arvioinnissa. Huolellisen aineistoon perehtymisen avulla aineistosta oli mahdollista tuoda esille tutkimuksen kannalta oleelliset tulokset. Tutkimuksen tietoperustaan valittuja lähteitä on käytetty asianmukaisesti ja muita tutkijoita kunnioittavasti. Ammattietiikka ohjaa sosiaalialan ammattihenkilön toimintaa ja siihen liittyviä ratkaisuja ja valintoja. Tutkimusprosessin eri vaiheissa valintoja, keinoja, kohteita ja seurauksia tulee tutkia ja käsitellä eettistä harkintaa käyttäen. Eettiseen harkintaan liittyy keskustelu arvoista, oikeuksista ja päämääristä, joita halutaan saavuttaa (Talentia 2017, 25. Viitattu 3.1.2019.) Tutkimuksessa on käytetty eettistä harkintaa tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointin menetelmiä valitessa ja erityistä huomiota on kiinnitetty myös tietosuojaan.

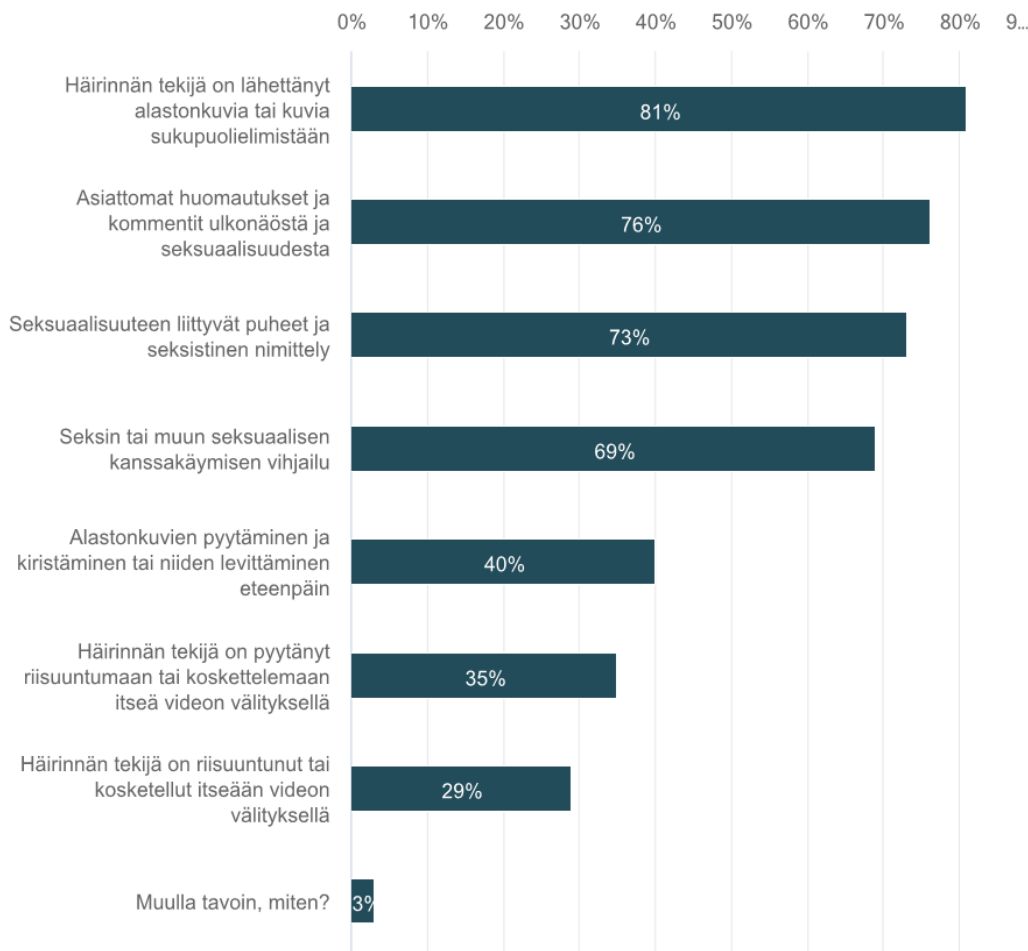
Ihmistieteisiin luettavien tutkimusalojen eettiset periaatteet on jaettu kolmeen osa-alueeseen, jotka ovat tutkittavien itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, vahingoittamisen välttäminen sekä yksityisyys ja tietosuoja (Kuula 2013, 231.) Lisäksi tutkijan tulee kunnioittaa tutkittavien ihmisarvoa (Pelkonen & Louhiala 2002, 129). Tutkimus ei saa aiheuttaa haittaa tutkittavalle, jonka välttämiseksi tutkittavia tulee kohdella arvostavasti, niin aineiston keruuvaiheessa kuin tuloksista raportoidessa. Lisäksi tutkimukseen osallistumisen tulee olla vapaaehtoista ja tutkittavien tulee saada riittävästi tietoa tutkimukseen liittyen. Kyselyihin perustuvissa tutkimuksissa tutkittaville tulee kuvata tutkimuksen aihe ja kertoa, mitä tutkimukseen osallistuminen tarkoittaa ja kauanko kyselyyn vastaaminen kestää. Tutkimuksen arkaluonteisuuden määrittelevät tutkittavat itse. Annetun ennakkotiedon perusteella tutkittavat voivat päättää osallistuvatko tutkimukseen ja ovat tällöin tietoisia tutkimuksen aiheesta ja toteutustavasta. Tutkittavat voivat säädellä kyselylomakkeeseen vastatessa, kuinka paljon haluavat aiheesta kertoa ja voivat näin välttää kyselyn kysymysten aiheuttamat

vahingot ja haitat (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, viitattu 26.10.2018.) Näitä asioita on huomioitu kyselylomakkeen (liite 3) laadinnassa ja kyselylinkin yhteydessä jaetussa saatekirjeessä (liite 1). Kyselylomakkeen avoimet kysymykset mahdollistivat kokemuksista kertomisen vapaamuotoisuuden. Lisäksi saatekirjeessä ilmoitettiin selkeästi tutkimuksen kohdeperusjoukko, toteutus-tapa, tarkoitus ja tavoitteet sekä se, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Saatekirjeessä ilmoitettiin myös kauanko kyselyyn vastaaminen kestää ja toiveemme mahdollisimman to-tuudenmukaisten ja kattavien vastausten saamisesta, jotta ne palvelisivat tutkimuksemme tarkoi-tusta.

Tunnistettavuuden estäminen on yksi keskeisimmistä tutkimuseettisistä periaatteista. Tunnistetta-vuuteen liittyy anonymisointi eli tunnisteiden poistaminen tai muuttaminen. Lähtökohtana on turvata tutkittavat mahdollisilta negatiivisilta seurauksilta, joita tutkimusjulkaisu voisi saada aikaan. Tunnis-tamattomuuden lupaaminen toimii usein myös keinona rehellisten vastauksien saamiseen sekä tutkimukseen osallistumiseen. Päätökset koskien tunnisteiden muuttamista tai poistamista tulee tehdä aina tapauskohtaisesti sillä ratkaisuihin vaikuttavat esimerkiksi tutkittavista ilmenevät tausta-tiedot, aineiston aihepiiri sekä tutkittaville annettu informaatio (Kuula 2013, 200-201.) Tutkija on vastuussa tutkittavien yksityisyyden suojasta ja hänen täytyy arvioida arkaluontoisten asioiden ra-portointiin liittyvistä asioista erityisen tarkasti tunnistamisriskin vuoksi. Henkilölain mukaan laadullis-en tutkimuksen tunnistamattomuus toteutuu, kun yksittäisiä tutkittavia ei voi tunnistaa helposti tai kohtuuttomitta kustannuksitta (sama, 204-205.) Aineiston analysoinnissa tutkimuseettisesti oikein toimiessaan, tutkija ei pyri tietoisesti etsimään tai tunnistamaan aineistosta yksittäisiä ihmisiä, eikä näitä tietoja tule kertoa ulkopuolisille missään tilanteessa. Myös huolellisuus aineiston käsittelyssä ja säilyttämisessä kuuluu tutkimuksen eettisiin periaatteisiin (sama, 208.) Tutkimuksen aihepiiri huomioon ottaen, kyselyn anonymisointi oli tässä tutkimuksessa perusteltua. Tutkimuksen anony-miydestä ja sen huomioimisesta raportoinnissa kerrottiin vastaajille etukäteen saatekirjeessä (liite 1) ja anonyymiyden toteutumisesta huolehdittiin koko tutkimusprosessin ajan. Kyselyn alkuun laa-dittiin jälkeinpäin vastaajien toiveesta myös tietosuojarekisteriseloste, johon on kirjattu muun mu-assa rekisterin tarkoitus sekä tietojen käsittelyyn, suojaukseen ja luovutukseen liittyvää informaatiota (liite 2).

3 TUTKIMUSTULOKSET

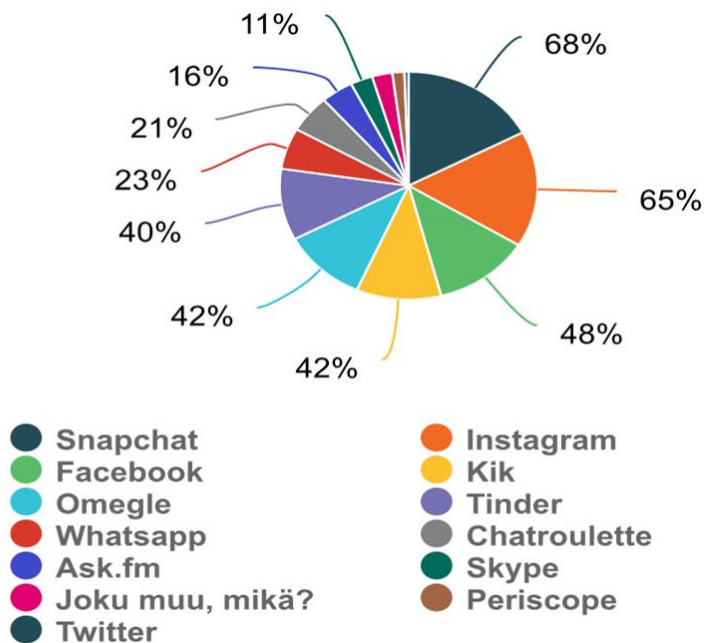
Tutkimus käsittelee sosiaalisessa mediassa tapahtunutta seksuaalista häirintää 18-29 vuotiaiden Oulussa asuvien naisten kokemana. Tuloksista muodostui kolme pääteemaa, jotka ovat normalisoituneet seksuaalisen häirinnän kokemukset, itsetuntoon ja identiteettiin vaikuttaneet seksuaalisen häirinnän kokemukset sekä kokemukset seksuaalisesta häirinnästä selviytymisestä. Tulokset esitetään näiden teemojen kautta. Teemoihin on sisällytetty määrälliset tulokset, jotka esitetään pylväs- ja piirakkakuviaina. Tulosten havainnollistamisen avuksi on käytetty aineistosta poimittuja suoria lainauksia. Kursivoidut tekstit ovat suoria lainauksia kyselyyn osallistuneiden vastaajien kokemuksista.

Kuvio 1. Vastaajien kohtaamat seksuaalisen häirinnän toteutustavat sosiaalisessa mediassa (%)

Vastaajien kokema seksuaalinen häirintä on ilmennyt sosiaalisessa mediassa eniten häirinnän tekijän lähettäminä alastonkuvina tai kuvina sukupuolielimistä (81 %) sekä asiattomina huomautuksina ja kommentteina vastaajien ulkonäöstä ja seksuaalisuudesta (76 %). Vähiten seksuaalinen häirintä näkyi vastaajien kokemuksissa videoiden välityksellä tapahtuneena häirinnän tekijän riisuuntumisena tai itsensä kosketteluna (29 %). Muina häirintätapoina mainittiin seksuaaliseen väkivaltaan liittyvät uhkaukset ja toiveet, tapaamisen ehdottaminen sekä ehdotukset ryhtyä molempia osapuolia hyödyttävään suhteeseen, niin kutsuttuun sugardatingiin (Kuvio 1).

Joskus myös toivottu yksityisviestin välityksellä, että joutuisin seksuaalisen väkivallan uhriksi, mikäli on ollut eri mieltä kirjoittajan kanssa esimerkiksi jossakin keskusteluryhmässä.

Kuvio 2. Seksuaalisen häirinnän esiintyvyys sosiaalisen median palveluissa (%)

Kyselyn vastaajat ovat kokeneet seksuaalista häirintää eniten Snapchatissa ja Instagramissa. Muita sosiaalisen median palveluita, joissa vastaajat kertoivat kohdanneensa seksuaalista häirintää, olivat esimerkiksi Suomi24 ja pikaviestinpalvelu WeChat (Kuvio 2). Kyselyn avoimissa vastauksissa myös seuranhakupalvelu Tinder korostui sosiaalisen median palveluna, jossa seksuaalista häirintää esiintyy.

Nykyisin Tinderissä hyvin usein. Matchit ja varsinkin "vahinkomatchit" usein jopa aloittavat keskustelun seksuaalisilla vihjailuilla tai pyynnöillä saada seksuaalisia palveluksia. --

3.1 Normalisoituneet seksuaalisen häirinnän kokemukset

Kyselyn tuloksista ilmeni, että monilla kyselyn vastaajilla oli taustallaan useita seksuaalisen häirinnän kokemuksia sosiaalisessa mediassa. Tämä näkyi vastaajien kuvaillessa kokemuksiaan ja käytäessään niiden yhteydessä ilmaisuja kuten "usein", "jatkuvasti" ja "monta kertaa". Lisäksi muutamissa vastauksissa kerrottiin suoraan, että seksuaalista häirintää on kohdattu paljon. Monet vastaajat kokivat seksuaalisen häirinnän normalisoituneena ilmiönä sosiaalisessa mediassa. Osa vastaajista kertoi jopa tottuneensa seksuaaliseen häirintään, johon on vaikuttanut muun muassa se, että häirintää on kohdattu nuoresta saakka. Seksuaalinen häirintä ei herättänyt kaikissa vastaajissa myöskään enää niin voimakkaita tunteita, koska sitä oli koettu useissa eri tilanteissa.

Minulle on ehdoteltu monta kertaa seksiä ja että lähettäisin paljastavia kuvia itsestäni muun sosiaalisen media kautta

Vastaajat kokivat myös, että sosiaalisen median mahdollistama anonyymiyys madaltaa häirinnän kynnyksiä. Häiritsijän anonyymiyys korostui vastaajien kokemuksissa myös voimakkaita tunteita, kuten ahdistusta ja pelkoa herättävänä tekijänä. Kokemuksissa ahdistus ja pelko olivat tyypillisimpiä häirinnän herättämiä tunteita, joista pelon tunne liittyi erityisesti pelkoon oman turvallisuuden puolesta. Ahdistusta ja pelkoa herättivät myös suora toiminta häirintätilanteissa ja häirinnän tekijän mahdollinen kohtaaminen oikeassa elämässä. Muita keskeisiä häirinnän herättämiä tunteita olivat kuvotus, viha, häpeä ja syyllisyys. Vaikka useissa vastaajien kokemuksissa korostui häirinnän tekijän anonyymiyys ja tuntemattomuus, osa vastaajista kertoi myös kokemuksistaan, joissa häirinnän tekijä on ollut heille entuudestaan tuttu.

Seksuaalinen häirintä on nykyään aika helppoa, kun sen voi tehdä jopa anonyyminä. Tuntuu myös, että kynnyks madaltuu, kun ei tarvitse tehdä sitä kasvojen. - -

Entinen kaveri pisti masturbointivideon.

Tutkimuksen tulosten mukaan jopa 80 prosenttia vastaajista ei ollut saanut tai hakenut tukea sosiaalisessa mediassa tapahtuneiden seksuaalisen häirinnän kokemusten käsittelemiseen. Vastaajat kokivat myös vaihtelevasti tuen tarvetta seksuaalisen häirinnän kokemuksiinsa. Erityisesti seksuaalisen häirinnän normalisoituminen nähtiin tekijänä, jonka vuoksi tukea seksuaalisen häirintä kokemusten käsittelyyn ei tarvittu. Muita syitä siihen, että tuen tarvetta ei koettu, olivat normalisoitumisen lisäksi vastaajien mukaan häirinnän pysyminen vähäisenä tai ettei kokemus ollut tuntunut vakavalta. Lisäksi häpeän ja syyllisyyden tunteet olivat vaikuttaneet siihen, miksi kokemuksista ei kerrottu eteenpäin ja tarvittavaa tukea ei haettu. Osalle vastaajista useassa sosiaalisen median palvelussa mahdollinen häiritsijöiden estäminen tai sosiaalisen median palvelun käytön lopettaminen sai häirinnän loppumaan, eikä tuen tarvetta koettu.

En tarvinnut tukea, ihan normaalia käytöstä suomalaisilta miehiltä

3.2 Itsetuntoon ja identiteettiin vaikuttaneet seksuaalisen häirinnän kokemukset

Vastaajat kokivat seksuaalisen häirinnän vaikuttaneen heidän itsetuntoonsa ja identiteettiinsä tyypillisimmin negatiivisesti. Erityisesti kokemukset, joihin oli sisältynyt esineellistämistä ja huorittelua, koettiin itsetuntoa heikentävinä tekijöinä. Esineellistämiseen liittyi kokemus objektina olemisesta tai siitä, ettei vastapuoli näe heissä muuta kuin seksiä. Lisäksi vastaajat olivat kokeneet olonsa liikkeiseksi ja halvaksi. Huorittelu liittyi usean kokemuksen mukaan tilanteisiin, joissa vastaaja oli kielletty häirinnän tekijän ehdotuksista tai jättänyt ne huomiotta. Huorittelua ja esineellistämistä sisältäneissä kokemuksissa vastaajat kokivat lisäksi syyllisyyttä omasta ulkonäöstään.

--Aluksi taisin miettiä, että miksi juuri minulle lähetellään tällaisia ja että olenko tosiaan niin "halvan" tai arvottoman oloinen, että yhdellä peniskuvalla saisi minut itselleen tai tekemään jotain seksuaalisia asioita kanssaan netissä tai oikeasti. - -

Häirinnällä koettiin olevan myös myönteisiä vaikutuksia itsetuntoon. Osa vastaajista kertoi, että kokemus seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisessa mediassa oli herättänyt kokemuksen huomatuksi tulemisesta. Tilanteissa keuhut ja seksuaaliset vihjailut oli aluksi koettu imarteleviksi, mutta myöhemmin suhtautuminen häirintään oli muuttunut.

Kuten varmaan kaikkia naisia, aluksi olin jopa hieman otettu, kun minut huomattiin. Sitten kun pääsin omasta egostani yli, se alkoi lähinnä ärsyttää.

Osa vastaajista ei kokenut seksuaalisen häirinnän kokemusten vaikuttaneen heidän itsetuntoonsa millään tavalla, vaikka kokemukset olisivatkin herättäneet monenlaisia tunteita.

3.3 Kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä selviytymisestä

Vastaajien kokemuksista ilmeni, että seksuaalisen häirinnän kokemuksiin käytettiin erilaisia selviytymiskeinoja ja käsittelytapoja. Vastaajien käyttämät selviytymiskeinot voidaan jakaa oman toiminnan rajoittamiseen, yksityisyyden lisäämiseen ja tuen hakemiseen. Seksuaalisen häirinnän kokemusten seurauksena vastaajat alkoivat kiinnittää enemmän huomiota omaan toimintaansa sosiaalisessa mediassa ja sen ulkopuolella, joka näkyi oman toiminnan rajoittamisena ja yksityisyyden lisäämisenä. Vastaajat kertoivat olevansa kokemusten seurauksena aiempaa varautuneempia solmimaan sosiaalisia suhteita sosiaalisen median palveluissa. Useat heistä myös kertoivat, etteivät enää tutustu uusiin ihmisiin sosiaalisessa mediassa, jättävät vastaamatta tuntemattomien ihmisten viesteihin tai estävät suoraan kaikki yhteydenotot tuntemattomilta ihmisiltä.

En ole enää tutustunut uusiin ihmisiin somen välityksellä, koska tuntuu, että etenkin miespuoliset henkilöt eivät etsi kavereita vaan jotain ihan muuta. - -

Kyselyn vastaajat kertoivat, että seksuaalisen häirinnän seurauksena he ovat myös alkaneet pohtia tarkemmin, mitä julkaisevat sosiaalisessa mediassa. Erityisesti omien kuvien lisäämisen määrää oli rajoitettu. Kokemuksen seurauksena sekä kuvallisten että sanallisten sosiaalisen median sisältöjen julkaisemista alettiin pohtia sillä tavalla, etteivät ne vahingossakaan provosoisi ketään häirintään. Vastaajien kokemusten mukaan omien kuvien julkaisemisen sekä tietynlaisen esimerkiksi paljastavan pukeutumisen rajoittaminen ovat olleet keinoja suojautua seksuaaliselta häirinnältä sosiaalisessa mediassa. Osa vastaajista kertoi kiinnittävänsä huomiota myös pukeutumiseensa seksuaalisen häirinnän välttämiseksi sosiaalisen median ulkopuolella.

Pohdin tarkemmin, mitä julkaisen. En halua julkaista kuvia, joihin voisi joku käydä kommentoimassa jotain seksuaalissävyytteistä. Harmittaa, etten kehtaa julkaista kuvaa itsestäni kaikissa vaatteissani, vaikka ne eivät ole edes erityisen paljastavia.

Seksuaalisen häirinnän kokemusten seurauksena vastaajat olivat usein käyttäneet useampaa kuin yhtä tapaa yksityisyytensä lisäämiseksi sosiaalisessa mediassa. Häirinnän seurauksena vastaajat

lisäsivät yksityisyytään esimerkiksi muuttamalla sosiaalisen median profiilinsa yksityiseksi tai estämällä häirinnän tekijän. Muutamissa tapauksissa häirintää seurasi jopa sosiaalisen median palveluiden käytön lopettaminen kokonaan.

Mahdollisesti sovelluksen (jossa häirintä ilmennyt) käyttämisen vähentäminen tai jopa lopettaminen. Myös yksityisyyden suojaa olen muokannut.

Yksityisyyden lisäämisestä ei ollut kaikissa tilanteissa kuitenkaan apua siihen, että seksuaalinen häirintä olisi saatu loppumaan sosiaalisessa mediassa. Muutamissa tapauksissa häirinnän tekijä on estämisestä huolimatta onnistunut ottamaan yhteyttä vastaajiin muiden sosiaalisen median palveluiden kautta tai selvittämällä vastaajien muita yhteystietoja.

--Jouduin lopulta estämään hänet some-kanavistani täysin, minkä jälkeen hän seuraili minua kaupungilla ja asuntoni läheisyydessä pitkän aikaa, vain aiheuttaakseen minussa ahdistuneisuutta ja pelkoa. En koskaan kertonut hänelle missä asun, eikä osoitetietojani löydy somesta tai netistä nimen perusteella hakemalla.

Tuen hakeminen selviytymiskeinona näkyi vastaajien kokemuksissa vähäisenä ja tulosten mukaan tukea saaneiden osuus oli vain 20 prosenttia. Vastaajien saama tuki oli läheisiltä kuten vanhemmilta, sisaruksilta ja kavereilta saatua keskustelutukea tai vertaistukea samanlaisia kokemuksia omaavien läheisten kanssa. Vastauksista ilmeni, että usealla kokemukseensa tukea saaneella vastaajalla olisi ollut toiveita muulle tuelle. Vastaajien toiveet tukimuodoista voidaan jakaa keskustelutukeen, apuun viranomaisilta ja toiveeseen siitä, että ulkopuoliset puuttuisivat häirintätilanteisiin. Lisäksi toivottiin, että nuoria valistettaisiin enemmän koulussa ja kotona sosiaaliseen mediaan liittyvistä vaaroista sekä seksuaalisesta häirinnästä ja siitä, miten häirintätilanteissa tulisi toimia.

Olisi kiva, jos olisi vaikka joku keskustelukanava somessa, jossa näistä voisi puhua

Alaikäisenä oisin toivonut kannustusta ja tietoa sosiaalisen median käytöstä, millaisia asetuksilla voit hallita tiliäsi ja ennen kaikkea mikä on normaalia käytöstä ja mikä poikkeavaa.

4 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytetyön tulosten mukaan monella vastaajalla on ollut taustallaan useita seksuaalisen häirinnän kokemuksia sosiaalisessa mediassa ja useat heistä kokivat seksuaalisen häirinnän normaalina ilmiönä. Opinnäytetyön tulokset ovat samansuuntaisia Pelastakaa lapset Ry:n tekemän nuorten sosiaalisessa mediassa kohtaamaa seksuaalista häirintää käsittelevän selvityksen kanssa (Kylmälahti, Laitinen, Vaaranen-Valkonen & Valoaho 2018). Tulokset ovat verrattavissa, sillä vastaajat kertoivat kyselyssä myös nuorena kokemistaan seksuaalisen häirinnän tilanteista, jolloin osa näistä on tapahtunut aiemmin kuin 18-29 – vuotiaana. Opinnäytetyön tietoperustassakin tarkastellun seksuaalisen häirinnän määritelmän ja tilanteisiin liittyvien näkemys- ja tulkintaerojen vuoksi kokemuksissa voidaan nähdä myös hyväksyttävänä pidettäviä asioita. Tulosten mukaan vastaajien kohtaama seksuaalinen häirintä on ilmennyt sosiaalisessa mediassa eniten häirinnän tekijän lähettämien alastonkuvina tai kuvina sukupuolielimistä sekä asiattomina huomautuksina ja kommentteina vastaajien ulkonäöstä ja seksuaalisuudesta. Myös Pelastakaa lapset ry:n (2018) selvityksen mukaan seksuaalissävytteisten kuvien lähettäminen on yleistä. Selvityksessä nuoret pitivät sitä osittain hyväksyttävänä toimintana, mutta merkittävä osa näki tämän myös loukkaavana toimintana. Kuten tietoperustassakin tarkastelimme, seksuaalisen häirinnän käsitteen määrittäminen on vaikeaa, jonka vuoksi häirintää ei välttämättä nähdä selkeästi epäsopivana käyttäytymisenä, koska siinä voidaan nähdä myös hyväksyttäviä piirteitä (Sunnari, Kangasvuori, Heikkinen & Kuorikoski 2003, 116). Johtopäätöksenä voidaan todeta, että myös useat sosiaalisessa mediassa tapahtuneet seksuaalisen häirinnän kokemukset voivat vaikuttaa häirintään suhtautumiseen ja käsitykseen siitä, mikä on normaalia ja hyväksyttävää käytöstä.

Opinnäytetyön tuloksissa kävi ilmi, että useilla vastaajilla on erilaisia tapoja käsitellä omia seksuaalisen häirinnän kokemuksia. Kuten tämän opinnäytetyön tuloksissa, myös tietoperustassa tarkastellun Pelastakaa Lapset (2018) selvityksen mukaan sosiaalisessa mediassa tapahtuneen seksuaalisen häirinnän kokemuksista kerrotaan useimmin kaverille. Opinnäytetyön tuloksissa tuli ilmi, että kuitenkin vain 20 prosenttia vastaajista oli saanut tukea seksuaalisen häirinnän kokemuksiin, joista muiden kuin läheisten antama tuki näkyi vähäisenä. Selvityksestä poiketen opinnäytetyön tuloksissa myös vanhemmille oli kerrottu häirintä kokemuksista. Pelastakaa lapset Ry:n selvityksen ja tämän opinnäytetyön samansuuntaisena tuloksena ilmenee ammattilaisten tarjoamien tukimateriaalien käytön vähäisyys kokemusten käsittelyssä. Molemmissa tutkimuksissa häpeä oli keskeisenä syynä sille, että tukea kokemuksen käsittelyyn ei haettu. Pelastakaa Lapset Ry:n selvityksestä

poikkeavana, tämän opinnäytetyön tuloksissa myös seksuaalisen häirinnän normalisoituminen nousi keskeiseksi syyksi sille, miksi ammattilaisten tarjoamaa tukea ei kaikissa tapauksissa koettu tarpeelliseksi. Tuloksissa tuli ilmi myös muut häirintäkokemusten aiheuttamat voimakkaat tunteet kuten pelko ja ahdistus sekä kokemusten vaikutukset vastaajien itsetuntoon ja identiteettiin. Lisäksi tuloksissa tuli esille, että usealla kokemukseensa läheisten tukea saaneella vastaajalla olisi ollut toiveita muulle tuelle. Kuten tietoperustassakin tarkastelimme, seksuaalisen häirinnän kokemusten käsitteleminen olisi tärkeää, koska se voi myös auttaa tiedostamaan kokemuksen herättämiä tunteita ja tunnistamaan vastaavia tilanteita, jotta häirintää ei joutuisi kohtaamaan toistamiseen (Vilka 2011, 100-101.) Johtopäätöksenä voidaan todeta, että olemassa olevien matalan kynnyksen palveluiden ja muuta tukea tarjoavien palveluiden kehittämisestä ja näkyväksi tuomisesta voisi olla hyötyä, jotta ne tavoittavat ja vastaavat naisten mahdollisiin tuen tarpeisiin.

5 POHDINTA

Opinnäytetyöprosessi käynnistyi 2018 alkuvuodesta, jolloin olimme yhteydessä Oulun Tyttöjen Talolle tarkoituksena tiedustella opinnäytetyöaiheita, joista olisi hyötyä heidän tekemässään työssä. Saimme muutaman ehdotuksen seksuaaliväkivaltatyön työryhmältä ja lopullinen aihe tarkentui yhteisen mielenkiinnon ja jo olemassa olevan tiedon pohjalta. Varsinainen opinnäytetyön suunnitelman työstäminen käynnistyi kunnolla syksyllä 2018.

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvailla, millaisia kokemuksia Oulussa asuvilla 18-29 vuotiailla naisilla on seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisessa mediassa ja lisätä ymmärrystä ilmiöstä. Kyselytutkimuksen tavoitteena oli tuottaa konkreettista tutkimustietoa seksuaalisen häirinnän kokemuksista sosiaalisessa mediassa Oulun Tyttöjen Talon työntekijöiden seksuaaliväkivaltatyön kehittämiseksi ja muiden seksuaaliväkivaltatyöstä kiinnostuneiden hyödynnettäväksi, jotta tulevaisuudessa myös sosiaalisessa mediassa koettuun seksuaaliseen häirintään voitaisiin kehittää ehkäisevän ja korjaavan työn välineitä.

Opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa aiheen rajaaminen onnistui mielestämme hyvin ja muodostettu tietoperusta tukee tutkimusongelmaa. Onnistuimme luomaan selkeän ja kattavan kyselylomakkeen, jonka avulla saimme monipuolisen ja laajan tutkimusaineiston. Webropol- kysely oli mahdollisille vastaajille avoinna siten, että se sulkeutuisi 70 vastaajan täytyttyä tai kolmen viikon kuluttua kyselyn julkaisemisesta. Kysely sulkeutui näin kolmen viikon kuluttua, jolloin se oli tavoittanut yhteensä 65 vastaajaa, jotka olivat kohdanneet seksuaalista häirintää sosiaalisessa mediassa. Olemme tyytyväisiä saatuun vastaajamäärään, sillä vastaukset olivat enimmäkseen laadukkaita. 65 vastaajasta vain 3 vastaajan vastaukset olivat puutteellisia ja ne jouduttiin karsimaan lopullisesta aineistosta. Aineiston analysoinnin aloittaminen oli haastavaa, mutta vaihe oli myös opettavainen. Alussa teemat vaihtuivat useaan kertaan, mutta lopulta saimme muodostettua aiheen kannalta keskeisimmäksi nousseet teemat ja esiteltyä tutkimuksen tulokset johdonmukaisesti edeten.

Olemme päässeet hyvin asetettuihin oppimistavoitteisiimme ja kasvaneet ammatillisesti. Eettisen osaamisen oppimistavoitteena oli toimia tutkimuksen eri vaiheissa tutkittavien ihmisarvoa ja ammattieettisiä periaatteita kunnioittavasti, perehtymällä tutkittuun tietoon ja toteuttaen jatkuvaa eettistä reflektiota. Webropolin kyselytutkimus tuntui menetelmältä, jonka kautta kynnyksellä seksuaalisen häirinnän kokemuksista kertomiselle voisi olla matalampi. Kysymysten asettelussa meidän tuli

kuitenkin käyttää ammattieettistä harkintaa, jotta vastaajat kokisivat kokemuksista kirjoittamisen mahdollisimman helpoksi. Konkreettisesti tämä näkyi siten, että jo saatekirjeessä kerroimme kokemuksia käsiteltävän anonyymisti sekä käytimme esimerkiksi seksuaalisen häirinnän kokemuksista kysyttäessä lausevalintaa: "Kuvaile halutessasi tarkemmin...", jolloin kysymys ei loisi vastaajille painetta siitä, että kyselystä on välttämätöntä kertoa ja kunnioittaisi vastaajien kokemuksia. Eettisen osaamisen tavoitteena oli myös käsitellä tutkimuksen aineistoa siten, että niistä ei tunnista vastaajien henkilöllisyyttä. Tähän vaikuttavana tekijänä pidimme erityisesti sitä, että kyselyssä ei kerätty henkilötietoja ja aineistosta ei noussut esiin esimerkiksi nimiä, nimimerkkejä tai tarkkoja tapahtuma-ajankohtia. Olemme opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa pohtineet kyselyn kysymyksiä laajasti, joka edisti sitä, että saimme eettisen oppimistavoittemme mukaisesti muodostettua kysymyksistä tutkimuksen aiheen kannalta moraalisesti sopivia sekä vastaajia ja heidän kokemuksiaan kunnioittavia.

Kriittisen ja osallistavan yhteiskuntaosaamisen oppimistavoitteena oli analysoida tutkittavien kokemuksia laadukkaasti ja tuoda sosiaalisessa mediassa tapahtuvan seksuaalisen häirinnän ilmiötä ja sen yksilöllisiä vaikutuksia näkyvämmäksi erityisesti alueellisella tasolla. Onnistuimme tuomaan seksuaalista häirintää ilmiönä esille. Tuloksissamme nousi esille Oulussa asuvien 18-29 vuotiaiden naisten vähäinen tuen hakeminen ja saaminen seksuaalisen häirinnän kokemuksin sosiaalisessa mediassa. Tuloksissa nousi esille myös kokemusten pohjalta nousseita toiveita tukimuodoiksi seksuaalisen häirinnän kokemuksiin, joita Oulun alueella toimivat seksuaaliväkivaltatyötä tekevät ammattilaiset voivat tulevaisuudessa hyödyntää työssään. Myös seksuaalisen häirinnän normalisointi sosiaalisessa mediassa usein koettujen häirintöjen takia korostui vastauksissa. Vaikka tutkimuksemme vastaajat ovat 18-29 vuotiaita Oulussa asuvia naisia, nousi vastauksien kokemuksesta esille se, että useat naiset olivat kokeneet seksuaalista häirintää sosiaalisessa mediassa jo paljon aiemmin. Tämän vuoksi saatua kokemustietoa seksuaalisesta häirinnästä, sen normalisoinnista ja toiveista sen käsittelemisen tukimuodoiksi voidaan hyödyntää myös tutkimuksen kohdejoukkoa nuorempien naisten kohdalla.

Tutkimukselliseen kehittämisosaamiseen liittyvän tavoittemme mukaisesti olemme saaneet luotua selkeän ja ymmärrettävän kyselyn tutkittaville ja saaneet vastauksia tutkimusongelmaan, sillä vastaukset olivat monipuolisia ja tutkittavat olivat ymmärtäneet kysymykset tarkoituksenmukaisella tavalla. Koemme, että tutkimuksellisen kehittämisosaamisen oppimistavoittemme mukaisesti olemme vahvistaneet myös omaa reflektiivistä, tutkivaa ja kehittävää työtettä. Opinnäytetyön prosessi on vaatinut meiltä jatkuvaa reflektointia tutkimuksen jokaisessa vaiheissa. Tutkivan työtteen

on ollut mahdollista kehittyä tutkimuksen teko-opastavaan kirjallisuuteen aktiivisesti perehtymällä, joka on myös edistänyt tutkimuksen laadukkuuden, luotettavuuden ja eettisyyden toteutusta sekä kehittävän työotteiden vahvistumista. Tutkimuksen aihe on ollut opettavainen ja ammatillisuuttamme kehittävä, sillä tulevana sosiaalialan ammattilaisena työskennellessämme voimme kohdata ihmisiä, joilla on kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä. Perehtyneisyys tutkimuksen aiheeseen voi auttaa tulevaisuuden asiakastyössä, sillä prosessin aikana olemme myös syventäneet omaa tietämystä ja näkemystä siitä, kuinka yksilöllisiä seksuaalisen häirinnän kokemukset voivat olla sosiaalisessa mediassa ja oppineet miten monilla tavoilla kokemukset voivat vaikuttaa yksilön hyvinvointiin ja toimintaan, esimerkiksi identiteetin ja itsetunnon näkökulmasta.

Yhteistyö oli sujuvaa ja toimivaa, ja opinnäytetyöprosessin aikana myös vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet. Prosessi on ollut opettavainen ja se on vaatinut meiltä erityisesti joustavuutta, sillä kaikki asiat eivät menneet suunnitelmien mukaisesti. Esimerkiksi opinnäytetyön valmistuminen viivästyi suunnitellusta aikataulusta, joka on luonut haasteita muun muassa arjen ja opinnäytetyön tekemisen yhteensovittamiseen.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että seksuaalinen häirintä näkyi vastaajien kokemuksissa tyypillisimmin tuntemattomien lähettämienä penis- ja alastonkuvina sekä asiattomana kommentointina ulkonäöstä ja seksuaalisuudesta Snapchatissa ja Instagramissa. Kokemusten koettiin vaikuttavan itsetuntoon ja identiteettiin. Useat seksuaalisen häirinnän kokemukset sosiaalisessa mediassa vaikuttivat siihen, että häirintä nähtiin normaalina ilmiönä. Häirintään reagoitiin rajoittamalla omaa toimintaa ja lisäämällä yksityisyyttä, joiden tarkoituksena oli estää häirinnän jatkuminen. Suurin osa vastaajista ei ole saanut tukea kokemuksiinsa. Tukea ei haettu tai koettu tarpeelliseksi, mikäli häirintä koettiin normaaliksi, lieväksi, tai jos estäminen ja yksityisyyden lisääminen riittivät lopettamaan häirinnän. Lisäksi kokemuksen herättämät häpeän ja syyllisyyden tunteet vaikuttivat siihen, että tukea ei haettu. Tukea saaneet vastaajien kohdalla muun kuin läheisiltä saadun tuen osuus oli vähäistä. Vastaajat olisivat toivoneet keskustelutukea, apua viranomaisilta ja että myös ulkopuoliset uskaltaisivat puuttua häirintään.

Tutkimukseen osallistuneista 18-29 vuotiaista Oulussa asuvista naisista usean kokemuksen olivat tapahtuneet nuorena. Kuulumme itsekkin kyseiseen ikäluokkaan ja omasta kokemuksestamme voimme todeta, että ollessamme itse nuorempia, sosiaalisen median käytön rooli ei ollut yhtä suuri kuin viime vuosina. Olemme myös havainneet, että nykypäivänä sosiaalisen median käyttö aloitetaan huomattavasti aiempaa nuorempina ja sosiaalisessa mediassa lähestymisestä on tullut

entistä helpompaa ja tavanomaisempaa. Opinnäytetyöprosessin aikana aloimmekin pohtia, miten tämä voi vaikuttaa sosiaalisessa mediassa tapahtuneen seksuaalisen häirinnän tilastoihin tulevaisuudessa? Ja voiko entistä nuorempana kohdattu häirintä vaikuttaa siihen, millaisena häirinnän vaikutukset näyttäytyvät myöhemmin? Mielestämme olisi tärkeää, että nuoret tietäisivät miten toimia kohdatessaan seksuaalista häirintää sosiaalisessa mediassa, jonka vuoksi sosiaalisen median käytön yleistyessä ilmiöstä tiedottamisen tärkeyttä tulisi korostaa.

Naisten ja nuorten tyttöjen keskuudessa olisi tärkeää lisätä ymmärrystä siitä, että seksuaalisen häirinnän kokemuksen ei kuuluisi johtaa oman toiminnan rajoittamiseen sosiaalisessa mediassa tai sen ulkopuolella, vaan tilanteeseen olisi tärkeää puuttua ja hakea apua myös kokemuksen käsittelemiseen. Ymmärrystä voidaan lisätä kehittämällä seksuaaliväkivaltatyön välineitä ja tekemällä tukimuotoja näkyvämmäksi.

Eryisesti Tyttöjen Talon toimintaan tarkoitettujen työmenetelmien kehittämiseksi jatkotutkimuksena ehdotamme tutkimusta tuen saamisen vaikutuksista sosiaalisessa mediassa tapahtuneen seksuaalisen häirinnän kokemuksen käsittelemiseen. Ehdotamme jatkotutkimuksena myös mallia kokemusten puheeksi ottamiselle, jota voitaisiin hyödyntää seksuaaliväkivaltatyön lisäksi myös muun muassa matalan kynnyksen palveluissa, joissa kohdataan asiakkaana olevia nuoria tyttöjä ja naisia. Kokemusten puheeksi ottamisen mallista voisivat hyötyä myös nuorten huoltajat ja muut läheiset, mikäli malli olisi helposti saatavilla esimerkiksi sähköisessä muodossa tai koulun kautta.

LÄHTEET

Aho, T., Kotiranta-Ainamo, A., Pelander, A. & Rinkinen, T. 2008. Puhutaan seksuaalisuudesta – nuori vastaanotolla. Helsinki: Priimus Paino Oy.

Alkula, T., Pöntinen, S. & Ylöstalo, P. 1999. Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. Helsinki: WSOY – kirjapainoyksikkö.

Cacciatore, R. & Korteniemi - Poikela, E. 2010. Portaita pitkin – lapsen ja nuoren seksuaalisuuden kehittyminen. WS Bookwell Oy.

Ebrand Oy 2019. SoMe ja Nuoret 2019 – katsaus nuorten sosiaalisen median käytöstä. Tiivistelmä. Viitattu 10.4.2019, <https://www.ebrand.fi/somejanuoret2019/tiivistelma/>

Haasio, A. 2016. Koukussa nettiin: lapset, nuoret ja verkon vaarat. Helsinki: Avain.

Haber, J. & LoBiondo-Wood, G. 2014. Nursing research. Missouri. Elsevier. Viitattu 15.8.2018.

Hautala, A. 2016. Viiltävä nuoruus. Helsinki: Books on Demand.

Heikkilä, T. 1999. Tilastollinen tutkimus. Oy Edita Ab.

Heikkilä, T. 2014. Kvantitatiivinen tutkimus. Viitattu 15.8.2018, <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Honkanen, N. 2017. Onnelliseksi: seksuaalisuuteen läpi elämänkaaren. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Siltala.

Honkasalo, V. 2011. Entäs tytöt: johdatus tyttötutkimukseen. Pois lokeroista: katsaus monikulttuurisuuden huomioimiseen tyttötutkimuksessa ja tyttötyössä. Ojanen, K. Mulari, H. & Aaltonen, S. (toim.). Tampere: Vastapaino.

Ikonen, R. & Halme, N. 2017. Lasten ja nuorten kokema seksuaalinen häirintä ja väkivalta. Viitattu 14.11.2018, http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136131/URN_ISBN_978-952-343-091-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Ilmonen, K. & Korhonen, E. Seksuaalioikeudet. Viitattu 14.11.2018, https://www.vaestoliitto.fi/@Bin/5048510/va%CC%88esto%CC%88liitto_seksuaalioikeudet_web.pdf.

Joinson & Piwek 2016, 359. Viitattu 5.10.2018, https://www.researchgate.net/publication/281440579_What_do_they_snapchat_about_Patterns_of_use_in_time-limited_instant_messaging_service

Juusola, M. 2015a. Kohti hyvää aikuisuutta. Helsinki: Redfina Helsinki.

Juusola, M. 2015b. Vahvaksi rakennettu itsetunto ja elämä. Espoo: Painotalo Origos Oy.

Karkulehto, S. 2011. Seksin mediamarkkinat. Tallinn: Raamatutrükikoda.

Keltinkangas-Järvinen, L. 1994. Hyvä itsetunto. Helsinki: WSOY.

Kiianmaa, N. 2012. Tasa-arvobarometri 2012. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2012:23. Viitattu 14.4.2018, http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/69944/URN_ISBN_978-952-00-3370-5.pdf

Klemetti, R. & Raussi-Lehto, E. 2016. Edistä, ehkäise, vaikuta. Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014-2020. Tampere: Juvenes Print. Suomen Yliopistopaino Oy. Verkkodokumentti. Viitattu 14.9.2018, http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116162/THL_OPAS33_VERKKO9.3.2016.pdf?sequence=3.

Korkala, S. & Virta, J. 2016, 2. ”Ehkä pieni pelko takaraivossa, kun on lähettänyt itsestään vähän paljastavampaa materiaalia.” 15–25-vuotiaiden kokemukset sextingistä. Pro Gradu-tutkielma. Kasvatustieteiden tiedekunta. Lapin yliopisto. Viitattu 5.10.2018, <https://core.ac.uk/download/pdf/44346520.pdf>

Kosenko, K. & Luurs, G. & Binder, A. 2017. Sexting and Sexual Behavior, 2011–2015: A Critical Review and Meta-Analysis of a Growing Literature. *Journal of Computer Mediated Communication* Volume 22 Issue 3, 141-160. International Communication Association. Viitattu 8.10.2018, <https://academic.oup.com/jcmc/article/22/3/141/4161804>

Kuosmanen, M. 2018. Sosiaalisen median vaikutus itsetuntoon. *Kasvatustieteen pro gradu tutkielma*. Viitattu 14.9.2018, http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20180627/urn_nbn_fi_uef-20180627.pdf

Kuula, A. 2013. *Tutkimusetiikka*. Tampere: Vastapaino.

Kylmä J. & Juvakka, T. 2012. *Laadullinen terveystutkimus*. Helsinki: Edita Prima Oy.

Kylmälahti, M., Laitinen, H-L., Vaaranen-Valkonen, N. & Valoaho, S. 2018. Lasten ja nuorten kokemus seksuaalinen häirintä ja siihen liittyvä kiusaaminen digitaalisessa mediassa. *Pelastakaa lapset ry selvitys*. Viitattu 7.5.2019, https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/pelastakaalapsset/main/2018/08/31131602/Sexting_raportti_web-002.pdf.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986, 7 §, 8d §.

Launis, M., Hazard, K., Honkala Asta., Kari Emma., Kukka Silja., Kärppä Laura., Lounela Emilia., Meri Mia., Niklander Emmi., Nuutinen Heta., Shakya Hannamari., Sevimli Adile. & Tiensuu Maaret. 2018. *Tästä saa puhua*. Helsinki: Kustantamo S&S.

Martikainen, L. 2015. *Mitä se sulle kuuluu? Nuoren elämän valinnat puntarissa*. Tallinna: United Press Global.

Me Too Movement 2018, viitattu 22.7.2018. <https://metoomvmt.org/>

Metsämuuronen J. 2006. *Laadullisen tutkimuksen käsikirja*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Niemi, P. 2013. *Resuinen ja rikas. Itsetunto, identiteetti, tunteet, tahto*. Hämeenlinna: Päivä Osa-keyhtiö.

Nuorisolaki 1385/2016, 3:1 §.

Nuortennetti 2017. Seksuaalinen häirintä netissä. Viitattu 31.10.2018, <https://www.nuortennetti.fi/netti-ja-media/seksuaalinen-hairinta-netissa/>

Otava – hanke 2018. Nuoren seksuaaliväkivaltaa kokeneen kohtaaminen ja auttaminen. Viitattu 11.4.2019, https://otava-hanke.fi/site/assets/files/1024/opaskirja_cmyk.pdf

Oulu-lehti 2018. Puskaradio Oulu testaa voimaansa – käynnisti keräyksen keskoskaappien hankkimiseksi ja yrittää rikkoa 140 000 euron ennätyksen. Viitattu 14.12.2018. <https://www.oulu-lehti.fi/uutiset/puskaradio-oulu-testaa-voimaansa-kaynnisti-kerayksen-keskoskaappien-hankkimiseksi-ja-yrittaa-rikkoa-140-000-euron-ennatyksen-6.255.402898.132709ed5c>

Oulun Ammattikorkeakoulu 2010. Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyön ohje. Viitattu 25.10.2018, <http://www.oamk.fi/utills/opendoc.php?aWRfZG9rdW1lbnR0aT0xNDMwNz>

Oulun Ammattikorkeakoulu 2018. Opinto-opas. Opetussuunnitelmat. Viitattu 3.1.2019, <https://www.oamk.fi/opinto-opas/opintojen-sisalto/opetussuunnitelmat?code=5007&opas=2011-2012&sivu=osaamisprofiili>

Oulun Kaupunki 2019, 3. Sosiaalinen media ja nuoret. Materiaalipaketti opettajan työn tueksi ja keskusteluihin oppilaiden kanssa. Viitattu 3.4.2019, https://www.ouka.fi/documents/64277/104164/Sosiaalinen+media_nuoret.pdf/267ef97b-647e-400f-bd50-0f17d06d81e4

Oulun Tyttöjen Talo 2018. Ammatilaisille. Viitattu 15.4.2018, <https://likka.fi/ammattilaisille/>

Peek, H. 2014. The Selfie in the Digital Age: From Social Media to Sexting. Psychiatric Times. Viitattu 5.10.2018, <http://www.psychiatrictimes.com/culturalpsychiatry/selfie-digital-age-social-media-sexting>

Pelastakaa Lapset ry 2018. Lasten ja nuorten kokemaa seksuaalinen häirintä ja siihen liittyvä kiusaaminen digitaalisessa mediassa. Viitattu 7.10.2018, https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/pelastakaalapset/main/2018/08/31131602/Sexting_raportti_web-002.pdf

Pelkonen R. & Louhiala P. 2002. Ihminen lääketieteellisen tutkimuksen kohteena. Teoksessa Karjalainen S., Launis V., Pelkonen R. & Pietarinen J.(toim.) Tutkijan eettiset valinnat, 126-136. Tampere: Tammer-Paino.

Puskaradio Oulu 2015. Viitattu 31.10.2018, <https://www.kaleva.fi/uutiset/oulu/puskaradio-oulunousi-paikalliseksi-facebook-hitiksi/699905/>

Pönkä, H. 2014. Sosiaalisen median käsikirja. Jyväskylä: Docento Oy.

Ranta, T-L. 2008. Naisen nautinto. Helsinki: Jyväskylä: Minerva.

Rosenthal, M., Smidt, A. & Freyed, J. 2016. Still Second Class: Sexual Harrassment of Graduate Students. Psychology of women quartelry. Vol 40. Viitattu 14.9.2018, <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0361684316644838>.

Smartt, N. 2017. Sexual harrassment in the workplace in a #MeToo world. Forbes. Viitattu 16.9.2018, <https://www.forbes.com/sites/forbeshumanresourcescouncil/2017/12/20/sexual-harrassment-in-the-workplace-in-a-metoo-world/#178a2c825a42>

Someturva 2018. Viitattu 19.11.2018, www.someturva.fi

Sunnari, V., Kangasvuori, J., Heikkinen, M. & Kuorikoski, N. 2003. Leimattuna, kontrolloituna, normitettuna – Seksualisoitunut ja sukupuolistunut väkivalta kasvatuksessa ja koulutuksessa. Oulu: Oulun yliopistopaino. Viitattu 4.4.2018.

Sørensen, A. & Knudsen, S. 2007. Nuoret, sukupuoli ja pornografia Pohjolassa. Kööpenhamina: Pohjoismaainen ministerineuvosto. Viitattu 7.10.2018, <https://docplayer.fi/1640333-Nuoret-sukupuoli-ja-pornografia-pohjolassa.html>

Talentia 2017. Arki, arvot ja etiikka - Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. Viitattu 3.1.2019, http://talentia.e-julkaisu.com/2017/eettiset-ohjeet/docs/Talentia_Etiikkaopas_2017.pdf

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2015. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosa-
keyhtiö Tammi.

Turun Sanomat. 2018. Miten käy seksuaaliväkivaltatyön sote-uudistuksessa? Viitattu 31.10.2018,
<https://www.ts.fi/mielipiteet/aliot/3965727/Miten+kay+seksuaalivakivaltatyon+soteuudistuksessa>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009. Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistie-
teellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakoarvioinnin järjestämiseksi.
Helsinki. Viitattu 26.10.2018, <http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/eettisetperiaatteet.pdf>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen
käsitteleminen Suomessa. Viitattu 24.5.2019, https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Tyttöjen Talo 2018. OTAVA-hanke. Viitattu 15.11.2018, [https://tyttojentalo.fi/toiminta/seksuaaliva-
kivaltatyo/otava](https://tyttojentalo.fi/toiminta/seksuaaliva-
kivaltatyo/otava)

Uusitalo-Herttua, M. & Hannila, K. 2018. Kun olet kohdannut seksuaaliväkivaltaa. Opas nuorelle.
Viitattu 15.4.2018, https://tyttojentalo.fi/site/assets/files/1063/seksuaali_esite_nuorille_2017.pdf,

Valli, R. (toim.) 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuk-
sen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Oy Finn Lectura Ab.

Vehkalahti, K. 2015. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Oy Finn Lectura Ab.

Vilka, H. 2011. Seksuaalinen häirintä. Juva: Bookwell oy.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Juva: Bookwell oy.

Vuolle Settlementti 2018. Tyttöjen Talo. Viitattu 23.3.2018, [http://vuolleoulu.fi/hyvinvointi-ja-yhteis-
tyo/toiminnot/tyttojen-talo/](http://vuolleoulu.fi/hyvinvointi-ja-yhteis-
tyo/toiminnot/tyttojen-talo/)

Väestöliitto 2017. Miten toimia seksuaalisen häirinnän tilanteissa? Viitattu 19.11.2018, <http://www.vaestoliitto.fi/?x27375=7499540>

Väestöliitto 2018. Seksiviestit. Viitattu 5.10.2018, <http://www.vaestoliitto.fi/nuoret/turvallisuus/media/seksiviestit/>

Webropol 2018. Tuotteemme. Viitattu 23.3.2018, <http://webropol.fi/tuotteemme/>

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014, 3:14 §.

Yle 2017. Me too-kampanja täytti somen – Seksuaalinen häirintä näkyy karuina lukuina jo koulu-
laisten kyselyissä. Viitattu 28.3.2018, <https://yle.fi/uutiset/3-9886385>

LIITTEET

SAATEKIRJE

LIITE 1

Hei, oletko 18-29 vuotias Oulussa asuva nainen, joka on kohdannut seksuaalista häirintää sosiaalisessa mediassa? Seksuaalinen häirintä on ei-toivottua käytöstä, joka voi näkyä sosiaalisessa mediassa esimerkiksi asiattomina huomautuksina ja kommentteina ulkonäöstä ja seksuaalisuudesta. Lisäksi häirinnän tekijä voi lähettää alastonkuvia itsestään, riisuuntua ja kosketella itseään seksuaalisesti videon välityksellä tai lähettää kuvia sukupuolielimistään. Häirinnän tekijä voi myös pyytää tai vaatia samoja tekoja toiselta osapuolelta ja esimerkiksi kiristää alastonkuvilla ja niiden levittämällä eteenpäin. Myös sukupuoliyhteyttä tai muuta kanssakäymistä koskevat ehdotellut ja vaatimukset voidaan kokea seksuaaliseksi häirinnäksi.

Olemme sosionomiopiskelijoita Oulun Ammattikorkeakoulusta ja teemme opinnäytetyötä sosiaalisessa mediassa tapahtuvasta seksuaalisesta häirinnästä Oulun Tyttöjen Talon toimeksiannosta. Tutkimukssamme keräämme kyselyn avulla kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisessa mediassa. Kyselyssä on yhteensä kahdeksan kysymystä, joihin sisältyy sekä avoimia että monivalintakysymyksiä. Kyselyyn vastaaminen on mahdollista 29.1.-19.2.2019 välisenä aikana tai kun toivottu vastaajamäärä on täynnä, jolloin kysely sulkeutuu automaattisesti. Kyselyyn vastaaminen vie aikaasi vain 10-15 minuuttia ja jokainen vastaus on merkityksellinen! Kyselyssä ei kerätä henkilötietoja ja kaikki vastaukset käsitellään anonymisti, etteivät yksittäiset vastaajat ole tunnistettavissa. Tutkimuksen onnistumisen kannalta on tärkeää, että saamme mahdollisimman totuudenmukaisia ja kattavia vastauksia. Tutkimuksemme tavoitteena on tuottaa tietoa seksuaalisen häirinnän kokemuksista sosiaalisessa mediassa erityisesti Oulun Tyttöjen talon ja muiden seksuaaliväkivallasta kiinnostuneiden hyödynnettäväksi työssään, jotta tulevaisuudessa sosiaalisessa mediassa koettuun seksuaaliseen häirintään voitaisiin kehittää ehkäiseviä ja korjaavia työvälineitä. Tutkimuksen tulokset ovat luettavissa Theseuksesta toukokuun loppuun mennessä. Mikäli mieleenne herää kysyttävää kyselyyn liittyen, voitte olla yhteydessä meihin sähköpostitse.

Kiittäen,

Minna Ojala

& Lumi Pitkälä

Sosionomiopiskelijät, Oulun ammattikorkeakoulu

TIETOSUOJASELOSTE
Tietosuoja-asetus (2016/679)
Laadittu: 29.1.2019

REKISTERIN NIMI
Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa – Oulussa asuvien 18-29 vuotiaiden naisten kokemana

REKISTERINPITÄJÄT
Minna Ojala
Lumi Pitkälä

REKISTERIASIOISTA VASTAAVA HENKILÖ
Minna Ojala

KÄSITTELYN TARKOITUS/REKISTERIN KÄYTTÖTARKOITUS
Kokemustietoa kerätään opinnäytetyötä varten. Opinnäytetyö toteutetaan kyselytutkimuksena. Kyselyssä ei kerätä henkilötietoja ja vastaukset käsitellään anonyymisti, jotta yksittäiset vastaajat eivät ole tunnistettavissa. Tutkimuksen tarkoituksena on kuvaila, millaisia kokemuksia Oulussa asuvilla 18-29 vuotiailla naisilla on seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisessa mediassa.

REKISTERIN TIETOSISÄLTÖ
Kokemustietoa Oulussa asuvien 18-29 vuotiaiden naisten seksuaalisen häirinnän kokemuksista sosiaalisessa mediassa

SÄÄNNÖNMUKAISET TIETOLÄHTEET
Tämän rekisterin tiedot tulevat www.webpolsurveys.com sivustolla luodun kyselylomakkeen kautta.

TIETOJEN LUOVUTUS
Opinnäytetyön tutkimustulokset luovutetaan Oulun Tyttöjen Talolle. Tietoja ei siirretä Euroopan talousalueen tai Euroopan unionin ulkopuolelle.

REKISTERIN SUOJAUS
Rekisteriä käyttävät vain rekisterin pitäjiksi nimetyt henkilöt. Tiedot kerätään Webropol-sivuston tietokantaan, johon vaaditaan sähköpostiosoite ja salasana. Tietokannasta tulostettava manuaalinen aineisto säilytetään lainsäädännössä edellytetyllä tavalla ja hävitetään tarvittaessa turvallisesti.

HENKILÖTIETOLAIN 6 LUVUN 26 §:N MUKAINEN TARKASTUSOIKEUS
Rekisteröidyllä on oikeus tarkastaa hänestä rekisteriin merkityt tiedot, oikeus vaatia virheellisen tiedon oikaisua sekä muutoinkin turvautua henkilötietolaissa turvattuihin oikeuksiinsa. Tietojen tarkastusta ja oikaisua koskeva kirjallinen pyyntö tulee osoittaa rekisteriasioista vastaavalle henkilölle.

MUUT HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYYN LIITTYVÄT OIKEUDET
Rekisteröidyllä on oikeus kieltää käsittelemästä häntä itseään koskevia tietoja suoramainontaan, etämyyntiä ja muuta suoramarkkinointia sekä markkina- ja mielipidetutkimusta varten. Kielto merkitään rekisteriin.

Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa - Oulussa asuvien 18-29 vuotiaiden naisten kokemana

1. Millä tavoilla sinuun on kohdistettu seksuaalista häirintää sosiaalisessa mediassa?

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon

- Asiattomat huomautukset ja kommentit ulkonäöstä ja seksuaalisuudesta
- Seksin tai muun seksuaalisen kanssakäymisen vihjailu
- Seksuaalisuuteen liittyvät puheet ja seksistinen nimittely
- Alastokuvien pyytäminen ja kiristäminen tai niiden levittäminen eteenpäin
- Häirinnän tekijä on lähettänyt alastonkuvia tai kuvia sukupuolielimistään
- Häirinnän tekijä on riisuuntunut tai kosketellut itseään videon välityksellä
- Häirinnän tekijä on pyytänyt riisuuntumaan tai koskettelemaan itseä videon välityksellä
- Muulla tavoin, miten?

Seuraava -->

(Sivu 1 / 8)

Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa - Oulussa asuvien 18-29 vuotiain naisten kokemana

2. Missä sosiaalisen median palveluissa olet kohdannut seksuaalista häirintää?

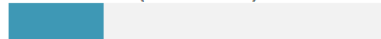
Voit valita useamman vastausvaihtoehdon

- Facebook
- Instagram
- Snapchat
- Whatsapp
- Kik
- Twitter
- Tinder
- Ask.fm
- Periscope
- Skype
- Omegle
- Chatroulette
- Joku muu, mikä?

[<-- Edellinen](#)

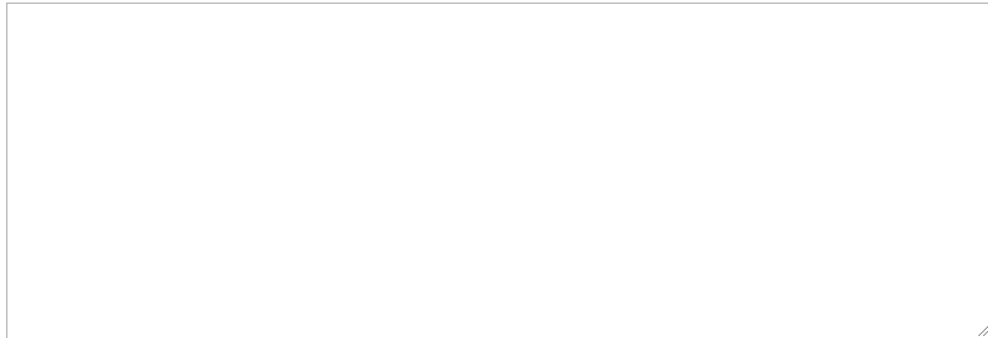
[Seuraava -->](#)

(Sivu 2 / 8)

Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa - Oulussa asuvien 18-29 vuotiaiden naisten kokemana

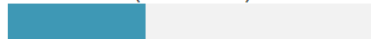
3. Kuvaile halutessasi tarkemmin jokin tilanne, jossa olet kohdannut seksuaalista häirintää sosiaalisessa mediassa.

<-- Edellinen

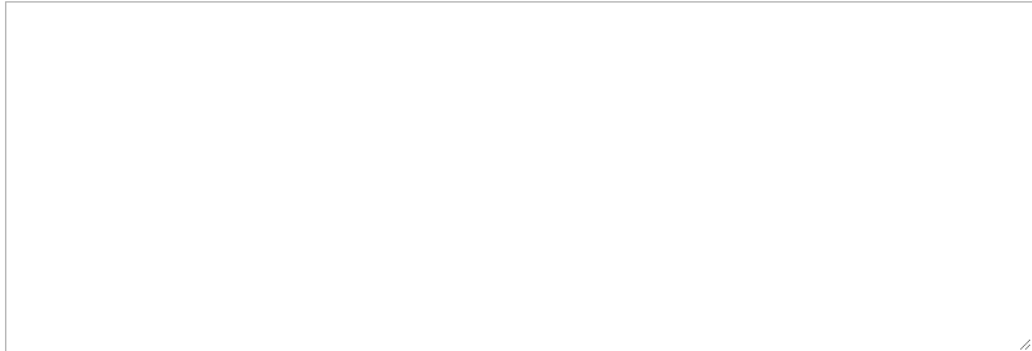
Seuraava -->

(Sivu 3 / 8)

Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa - Oulussa asuvien 18-29 vuotiaiden naisten kokemana

4. Kuvaile, millaisia tunteita seksuaalisen häirinnän kokemukset sosiaalisessa mediassa ovat sinussa herättäneet.

<-- Edellinen

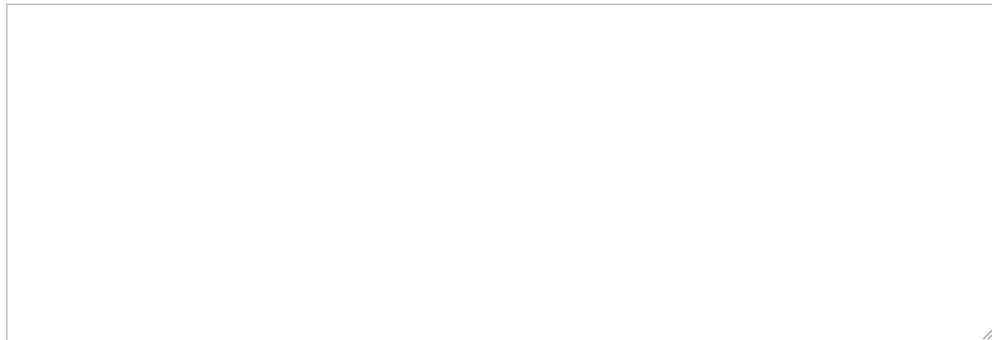
Seuraava -->

(Sivu 4 / 8)

Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa - Oulussa asuvien 18-29 vuotiaiden naisten kokemana

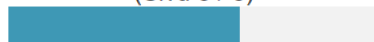
5. Miten seksuaalisen häirinnän kokemukset sosiaalisessa mediassa ovat vaikuttaneet
itsetuntoosi?

<-- Edellinen

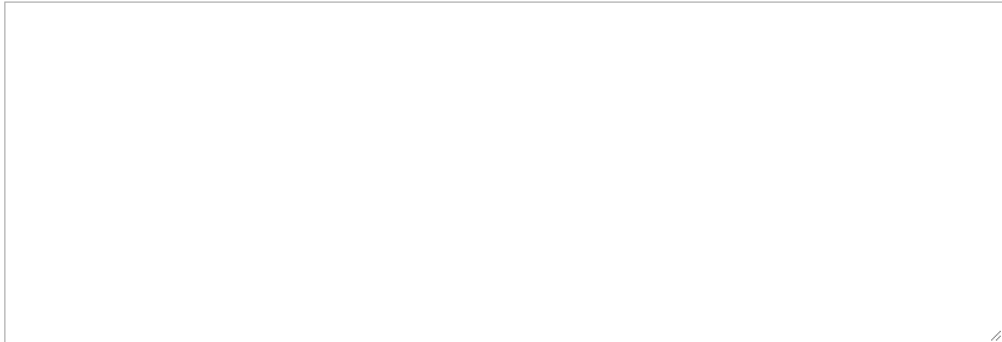
Seuraava -->

(Sivu 5 / 8)

Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa - Oulussa asuvien 18-29 vuotiaiden naisten kokemana

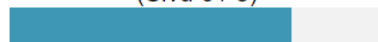
6. Millaisia muutoksia olet huomannut toiminnassasi sosiaalisessa mediassa tapahtuneen seksuaalisen häirinnän seurauksena?

<-- Edellinen

Seuraava -->

(Sivu 6 / 8)

Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa - Oulussa asuvien 18-29 vuotiaiden naisten kokemana

7. Oletko saanut tukea kokemuksen käsittelemiseen?

- Kyllä, millaista?
- En

[<-- Edellinen](#) [Seuraava -->](#)

(Sivu 7 / 8)

Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa - Oulussa asuvien 18-29 vuotiaiden naisten kokemana

8. Millaista tukea olisit toivonut saavasi?

<-- Edellinen

Lähetä

(Sivu 8 / 8)

Kiitos osallistumisesta kyselyyn!
Vastaukset tallennettu onnistuneesti!

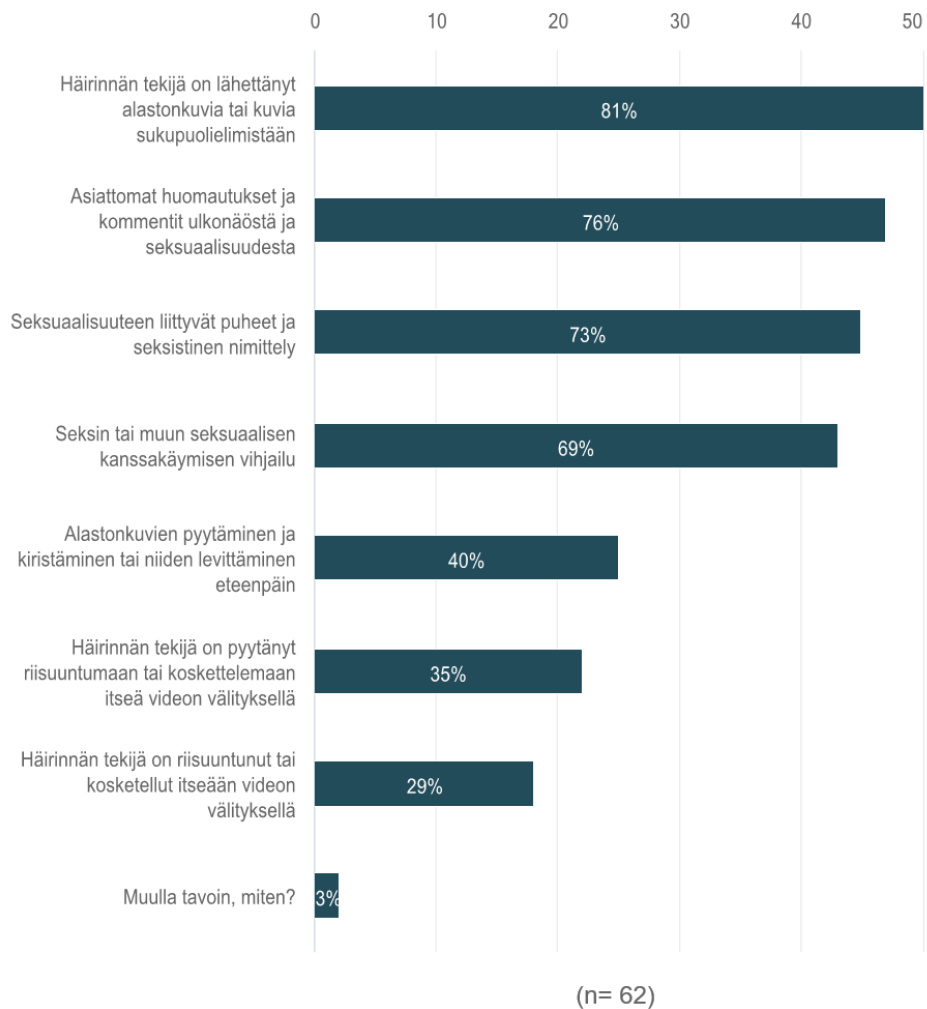
Survey powered by:
WebropolSurveys
WEBPOL
THE INTELLIGENT WAY

Pääteemat:

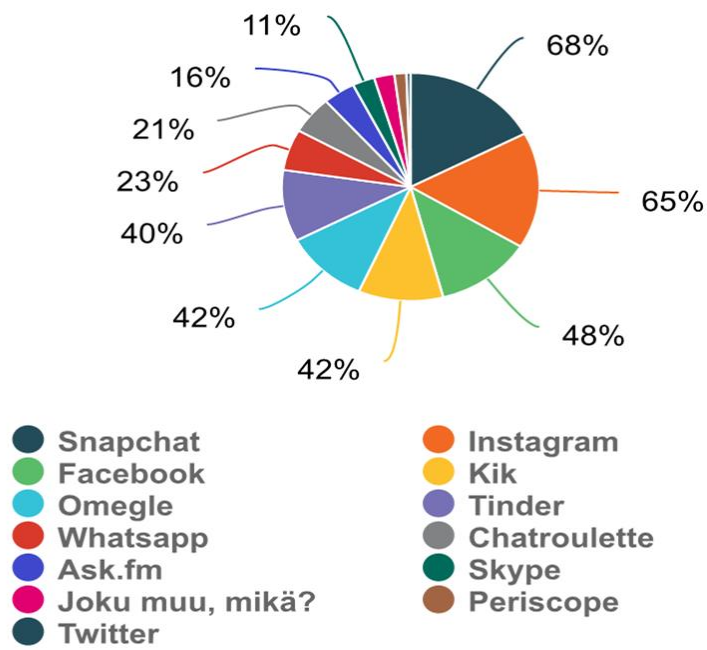
Normalisoituneet seksuaalisen häirinnän kokemukset	Itsetuntoon ja identiteettiin vaikuttaneet seksuaalisen häirinnän kokemukset	Kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä selviytymisestä
--	--	---

Alateemat:

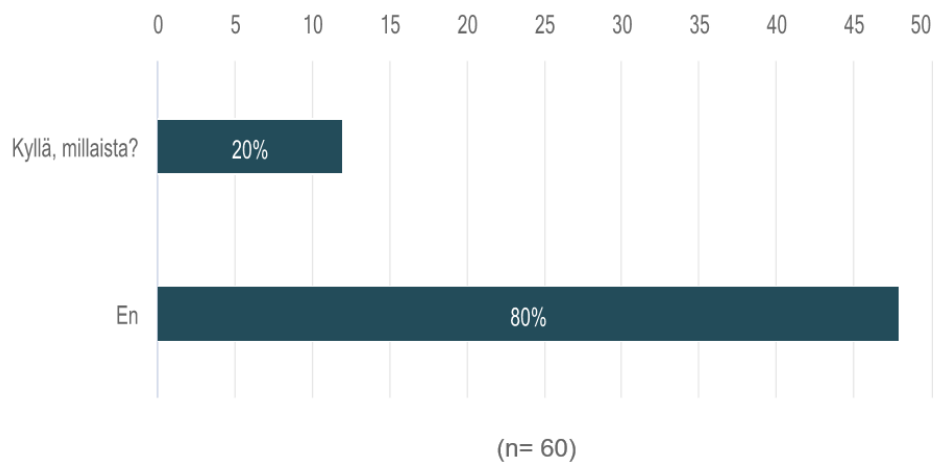
<p>Kokemukset seksuaalisesta häirinnästä normaalina ilmiönä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaikutukset kokemusten herättämiin tunteisiin ja tuen tarpeeseen 	<p>Itsetuntoon ja identiteettiin negatiivisesti vaikuttaneet kokemukset</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itsetunnon heikentyminen - Oman arvokkuuden tunteen heikentyminen - Kokemus esineellistämisestä 	<p>Kokemukset oman toiminnan rajoittamisesta ja sen vaikutuksista seksuaalisen häirinnän estämiseksi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Julkaisujen rajoittaminen - Pukeutumiseen vaikuttaminen - Sosiaalisten suhteiden solmiminen
<p>Kokemukset anonyymiyden vaikutuksesta seksuaalisen häirinnän normalisoitumiseen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Häirinnän kynnyksen madaltuminen - Vaikutukset kokemusten herättämiin tunteisiin 	<p>Itsetuntoon ja identiteettiin positiivisesti vaikuttaneet kokemukset</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kokemus huomatuksi tulemisesta 	<p>Kokemukset yksityisyyden lisäämisestä ja sen vaikutuksista seksuaalisen häirinnän estämiseksi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yksityisen profiiliin luominen - Häiritsijöiden estäminen - Sosiaalisen median käytön lopettaminen
	Neutraalit kokemukset	Kokemuksiin saatu tuki
		<p>Toiveita tukimuodoiksi seksuaalisen häirinnän kokemuksiin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Keskustelutuki - Viranomaisapu - Sosiaalisen median vaaroista ja seksuaalisesta häirinnästä valistaminen - Häirintään puuttuminen

KUVIO 1. Naisten kohtaaman seksuaalisen häirinnän toteutusmuodot sosiaalisessa mediassa (%)

KUVIO 2. Seksuaalisen häirinnän toteutuminen sosiaalisen median palveluissa (%)

KUVIO 3. Naisten saama tuki kokemuksen käsittelemiseen (%)